

קובץ דזדי דזפק

קובץ מאמרים על עבודת אלול
ותשרי לאור הקבלה והחסידות

חלק ד' - סוכות

מעובד מתוך שיעורי הרב יצחק שפירא שליט"א
מבית עלון מעמקים

החוכרת מוקדשת לרפואת
איטה בת ציפורה

מעמקים

קובץ לראש השנה מבית עלון
מעמקים -
מעובד מתוך שיעורים של הרב יצחק
שפירא

יו"ל על ידי ישיבת "עוד יוסף חי"
יצהר, ד.ג. אפרים, 4483100
02-9974666 | 058-4997466
misrad@odyosefchai.org.il

לשמיעת שיעורים בקול הלשון:
073-3718149

לשותפות בהפצה, הערות, הארות,
קבלת העלון במייל וכן לקבלת
מאמרים נוספים:

עתי תור 058-5277-247
או במייל: ataitor1@gmail.com



תוכן עניינים

1	חלק ד' -סוכות
4	סוכות
4	ההתעלות בימים הנוראים מול הירידה למטה בסוכות
10	לשמוח בה' מכל הלב
12	הסוכה וארבעת המינים בכתבי האריז"ל
15	הנענועים וההקפות – להוריד את האורות ללמטה
18	חג הסוכות בפרשיית המועדות
22	להתחיל לזוז מעצמינו
24	ניסוך המים לייצר את העננים בעצמינו
27	שמחת החג עם שבעים האומות
31	הושענא רבא
31	על מה דנים בכל אחד מהחגים



סוכות

ההתעלות בימים הגוראים מול הירידה למטה בסוכות

בכתבי האר"י הקדוש ולאחר מכן במאמריו של אדמו"ר הזקן ניתן לראות תהליך של שמתחולל בתקופה הזו שמראש חודש אלול עד שמחת תורה.¹

את כל החלק שעד יוה"כ האר"י מכנה "חיבוק השמאל" ע"ש הפסוק "שמאלו תחת לראשי", "שמר"ה עד יוה"כ הוא בחינת שמאלו בחי' יראה לפי שאז הוא זמן התגלות מלכותו יתברך" (לשון אדמו"ר הזקן בלקוטי תורה בד"ה "אני לדודי").

אך הימים הבאים עלינו לטובה ממוצאי יוה"כ עד שמחת תורה מכונים "חיבוק הימין", ע"ש המשך הפסוק "וימינו תחבקני". ופירש אדמו"ר הזקן (בלקוטי תורה לשמע"צ עט, א) "פי' וימינו תחבקני" שנמשך כל כך בחינות 'חסד דרועא ימינא' וימין מקרבת' כל ניצוצות וכל נשמות ישראל להיות מיוחדים לה' יחיד ומיוחד לבדו כדכתיב עם קרובו, עד שהוא בבחינת חיבוק ממש כאדם המחבק לחבירו שאינו יכול להפרד ממנו בשום אופן, וכך למטה נמשך ונתגלה אה"ר לה' לבדו שלא ליפרד ממנו ח"ו".

מדוע צריך תהליך כ"כ ארוך

אפשר לשאול מדוע נצרכת ההקדמה של 'חיבוק השמאל' ומדוע צריך תהליך כ"כ ארוך כדי להגיע ל'חיבוק הימין'? התשובה היא שאם היה רק חיבוק ימין ולא היה חיבוק שמאל, היה זה נראה רק כמו שני חברים שאוהבים אחד את השני. כדי שיהיה

1. בחבורות הקודמות כתבנו סקירה של התהליך במשלים של האר"י ובמשלים של אדמו"ר הזקן. עוד על התהליך ניתן לראות גם בחוברת זו, במאמר "על מה דנים בכל אחד מהחגים" שנכתב בהקשר להושענא רבא (עמ'..).

ברור שזה לא סתם שני חברים אלא זה הקב"ה מי שמחבק אותנו - לצורך כך אנחנו צריכים לעבור שני שינויים דרמטיים: האחד זה שהקב"ה יחליט שהוא רוצה להיות כמו חבר שלנו, והשני זה שלנו יהיה מספיק שכל כדי לקלוט שזה הקב"ה מי שעכשיו נהיה כמו חבר שלנו, אנחנו צריכים להשתנות כדי להיות כלי לזה. ונסביר:

בראש השנה אנו מבינים שזה שה' נהיה מלך עלינו, כלומר שיהיה נוגע לו הקשר איתנו, שמה שאנחנו עושים יזיז לו - זהו חידוש גדול ביותר, כלומר זה מוזר ביותר שיש דבר כזה. זה כמו המלך שנמצא בארמון שלו ועסוק ב"שעשועי המלך בעצמותו", ופתאום מגיע הבן שלו (שזה עצמו חידוש גדול, שהוא יתייחס אלינו כבנים שלו) וצועק לו "מה קורה?" והאבא עוזב את הכל ומתייחס לבן, ואומר לבן - "אתה צודק". זה חידוש עצום שאנחנו יכולים לגרום לקב"ה תענוג למלוך עלינו, שיהפך מ"הוא" נסתר ונעלם (שאינן שום יחס בינינו לבינו) להיות מלך. אדמו"ר הזקן מביא לכך משל: אם האדם ירצה להיות מלך על נמלים, גם אם הוא יתאמץ הוא לא יצליח.

אבל האבא עדיין לא יכול לרדת ישר למטה, הוא מבין שאם הוא ירד ישר למטה, אז יצא שהבן צעק, קיבל את האבא למטה, ואז האבא נהיה בדיוק ברמה של הבן. לכן האבא אומר לו: "אני זוכר אותך, אבל אנחנו לא חברים. עכשיו אתה צריך להשתנות". לכן צריך עשרת ימי תשובה, שאנחנו לאט לאט נעכל ונבין שזה לא פשוט שיהיה הקשר, צריך הרבה הכנה, אנחנו צריכים ליצור את עצמנו ככלי מאוד מזוכך כדי שנוכל שזה יאיר בנו² - זה נקרא "פנים בפנים". ה' עשה שיהיה לאדם כלי לקלוט את מה שקורה פה, וזה מה שנפעל בעשרת ימי תשובה ויוה"כ. כשהאדם נהיה זך יכול להשתקף בתוכו זה שהקב"ה נוכח ונוגע לו מה שקורה איתנו. החידוש הזה משתקף בסליחה שהוא סולח לנו. מה הכוונה שה' סולח לנו? בעצם הוא יכול להגיד לנו "מה זה משנה? מה אכפת לי? תעשו מה שאתם רוצים!", הרי "מי יאמר לך מה תעשה ומה תפעל" "אם חטאת מה תפעל בו ורבו פשעיך מה תעשה לו, אם צדקת מה תתן לו או מה מידך יקח", אך זה שהוא סולח זה אומר שזה לא שזה לא משנה לו בכלל, אלא שזה נוגע לו ובכל זאת הוא סולח. הסליחה תופסת את שני הדברים יחד: גם שאני יכול להגיד שזה לא נוגע לי בכלל, וגם שזה מאוד נוגע לי. זה ראש השנה ויום הכיפורים יחד.

אלו שתי הקדמות לחיבוק של סוכות. לא ברור מה החידוש היותר גדול. יש חידוש גדול שהקב"ה יורד ויש חידוש בזה שאנו יכולים להפוך לכלי לקשר עם ה'. כל זה גורם לנו שאנו יכולים להיות כלי שיכיל את החידוש של מה שהוא בא ואומר "אני אוהב אתכם ושמח בכם, אני רוצה לשמוח בשמחה שלכם ב". מה שהוא רוצה לשמוח בשמחה שלנו בו זה חידוש עצום, וכדי להבין את גודל השמחה והחידוש אנו צריכים שיהיה לנו ראש השנה ויום כיפור ואז אפשר להגיע לחיבוק. זה המהלך.

2. ניתן דוגמא: אדם רצה לתת מתנה לילד שלו בן החמש. אז הוא השיג לו מקום להיות שר בממשלה. זה חסר משמעות... עכשיו לאין ערוך מזה, כשבאים ליהודי ואומרים לו - השגנו לך משהו. שמה שתעשה זה יהיה נוגע לקב"ה. זה לאין ערוך מהמתנה שהאבא הביא לילד בן החמש. אז צריך שיהיה לנו כלי לתפוס את גודל העניין.

וגילו ברעדה

השמחה הגדולה שמתפרצת בחג הסוכות היתה כבר גנוזה בתוך כל היראה בימים הנוראים, וכפי שכותב אדמו"ר הזקן (בלקוטי תורה ד"ה שוש אשיש):

הנה ההפרש שבין שמחה לגילה הוא כי השמחה נקרא בהגלות נגלות השמחה מבחוץ והיא בחינת חג הסוכות 'זמן שמחתנו', וגילה נקרא כשהשמחה עדיין בפנימית הלב ולא באה לידי גילוי בחיצוניות. וכמ"ש 'וגילו ברעדה', שרעדה תכסה את השמחה, שלא תהא נראית ונגלית בחוץ, רק תוכו רצוף השמחה, ובהתגלות נראית ונגלית בחינת רעדה והוא בחי' ר"ה.

נביא לדברי אדמו"ר הזקן דוגמא פשוטה מהחיים שלנו: מתי רואים שהאדם שרוי ב"גילו ברעדה" למרות שיש לו שמחה? בחתונה! המעמד של החופה הוא מעמד שיש בו יראה ומתח מסוים. בני זוג מתחתנים אמנם בשמחה גדולה, אבל באיזשהו מקום בפנים הם מרגישים שהם לא יודעים מה ילד יום. הם מתפללים, מקווים, מצפים. יש גילה, יש שמחה, אבל הביטוי בחופה הוא דווקא של יראה, והשמחה נמצאת בפנים. התחושה של בני הזוג היא שהם מקווים שילך להם טוב.

אם היו עושים בחתונה רק את החלק של החופה, האירוע לא היה יוצא מוצלח. במקרה כזה, בו עושים רק חופה ללא ריקודים ושמחה גלויה, מרוב שהגילה מכוסה ברעדה מורגש כביכול יש פה רק רעדה, והיא לא מסתירה בתוכה שמחה. לכן לאחר החלק של החופה רוצים בני הזוג לבטא - "מה פתאום? היה פה גם שמחה!" ואז עושים שמח... באמת, גם בתוך החופה עצמה היתה גילה, אלא שהיא היתה רק מבפנים והביטוי בחוץ היה של רעדה. לאחר החופה, מוציאים את השמחה החוצה ואז היא מתגלית.

לפעמים אנשים מרגישים כאילו הרעדה של ראש השנה ויום הכיפורים עומדת בפני עצמה, ואז הם לא מצליחים לגלות את הגילה שמכוסה בתוך הרעדה. אבל באמת, במוצאי יום כיפור אומרים "לך אכול בשמחה לחמך"³ כדי לבטא שבפנימיות תמיד הייתה גילה בתוך הרעדה. אם אתה לא מוציא החוצה את הגילה, הרעדה 'חונקת' אותה והיא לא מצליחה להתגלות.

יש שמחה מיוחדת להיות במוצאי יום הכיפורים, "שמחה וטוב לבב". הרבה פעמים יהודי בראש השנה ובעשרת ימי תשובה (אולי אפילו באלול) 'בונה' על כך שבמוצאי יום כיפור תהיה הרבה שמחה. אבל בעומק יותר, לא רק האדם מסתכל מראש על השמחה של מוצאי יום כיפור אלא גם הקב"ה בעצמו. אם האדם חושב שהקב"ה רואה את הרעדה כמנותקת מהגילה, הוא מרגיש חוסר נעימות עם הרעדה של ראש השנה ויום הכיפורים. אך אם האדם חושב שגם הקב"ה 'בונה' על כך שמיד אחרי ראש השנה

3. ראה קהלת רבה ט ז. וברמ"א באו"ח סימן תרכד.

ויום הכיפורים יהיה סוכות ושמחת תורה, והוא רואה את הכל כחלק מעניין אחד שלם, אז האדם 'מרגיש בנוח' עם הרעדה והוא מצליח לגלות את הגילה שמסתתרת בתוכה.

'קראוהו בהיותו קרוב'

על עשרת ימי תשובה, בין כסה לעשור, נאמר "קראוהו בהיותו קרוב" (ר"ה יח). - בימים אלו ה' קרוב אלינו מתמיד, וזה הזמן לשוב ולחדש את הקשר איתו.

לאחר מכן, בימי חג הסוכות שאנו נכנסים אליהם ישנה שמחה פורצת גבולות על הזכות להיות 'עם קרובו' של ה', וכמו שאמרנו - על בטחונו כי קיבל ה' את תפילותנו וחתם אותנו לחיים טובים ולשלום.

שמחה זו מביאה אותנו לקרבה גדולה יותר לה', קרבה חדשה ואחרת מהקרבה שחוונו בעשרת ימי תשובה.

כיצד אפשר להיות קרובים לה' יותר מעשרת ימי תשובה, עליהם נאמר 'קראוהו בהיותו קרוב'?

למי אתה קורא?

בראש השנה ויום הכיפורים, ככל שאנו מתעלים אנו מרגישים יותר רחוקים. על כך נאמר "קראוהו בהיותו קרוב" - המילה 'קראוהו' מבטאת קריאה למרחק.

כלומר, על אף שה' קרוב ורוצה בקרבתנו, אנו מצידנו מרגישים ממש רחוקים ומגושמים, וזה גורם לנו להתענות כדי להרגיש יותר קרובים. לכן אנו 'קוראים' אליו, בתודעה נפשית של ריחוק.

לעומת זאת, בחג הסוכות עליו נאמר "וימינו תחבקני", אנו ממש נמצאים - כביכול - בתוך החיבוק של ה', כפי שמסביר האר"י הקדוש שההלכה שמספיקות 2 דפנות וטפח להכשיר את הסוכה מציירת את הסוכה כחיבוק. כך אנו קרובים לה' יותר ממה שהיינו עד כה.

התהליך הזה מתבטא גם בעניינם של שני החגים.

אנחנו צמיים.

כיצד מתבטאת קרבתנו אל ה' ביום הכיפורים?

ביום הכיפורים אנו מרגישים שכל ענייני העולם בהם אנו קשורים רק מרחיקים אותנו מה', לכן אנו משתדלים ככל האפשר להתנתק מהגשמיות - לא אוכלים, לא שותים, מתענים, ומנסים להידמות למלאכים שאינם נזקקים לכל הצרכים הגשמיים האלו.

יוצא מכך שאמנם אנו קרובים לה' יותר משאר ימות השנה, אך עצם מציאותנו הגשמית עדיין נשארה למטה ולא עלתה להתקרב לה'.

ה' אוכל...

בחג הסוכות ישנה תופעה מעניינת - אנו מקריבים 70 פרים, 98 כבשים ו-14 אילים, זהו ריבוי עצום של קרבנות, באין ערוך משאר ימות השנה.

הקרבנות מתוארים כ'לחמו' של ה', כביכול, ולפי זה יוצא בדיוק הפוך מיום כיפור - אם ביום כיפור אנו מתעלים ומנסים להיפטר מהגשמיות, בחג הסוכות ה' יתברך, המופשט מכל צורך גשמי, מראה שהוא כביכול נצרך להמון אוכל...

איך שאנחנו!

יוצא לנו שביום הכיפורים ה' קורא לנו אליו, מבקש מאיתנו להידמות אליו, אך בחג הסוכות הוא לא דורש ממנו את זה, אלא בעצמו יורד וכביכול מתדמה אלינו, מראה כאילו הוא נצרך לגשמיות שלנו.

מדוע זה גורם לשמחה הגדולה?

כי כאשר אנו מנסים ליהנות בעולם, לעולם לא נצליח לעשות זאת בשלמות, בידיעתנו שה' לא כל כך נהנה מזה, ואדרבה - הוא היה רוצה שנתנתק ונצא מגשמיותנו.

אך כאשר הוא בא ומודיע לנו - הישארו במקומכם, אני רוצה לרדת ולשמוח איתכם איפה שאתם - אנו מתמלאים שמחה גדולה על היותנו רצויים ואהובים לפניו, איך שאנחנו.

שמחה בטהרתה.

ועדיין, אנו לא לגמרי בתוך העולם, אנו יוצאים לסוכה ונמצאים בתוך החיבוק של ה'. לאחר יום הכיפורים בו ה'מזון' שלנו לא היה דברים גשמיים אלא ה' יתברך, בסוכות גם ה'מקיפים' שלנו זו סוכת ה' - השמחה והחיבוק שלו.

בכך אנו שמחים בחג הזה, ב'שמחה בטהרתה', על האפשרות להיות כל כך קרובים לה'.

שנזכה שהשמחה תמלא אותנו, תגלוש החוצה ותעלה על גדותנו - עד שהמקיפים שלנו -הגדה והגבול שלנו - לא יהיו מונחי העולם-המעלים, אלא החיבוק של ה' ששמח יחד איתנו, והשמחה המשותפת הגדולה הזו תהיה המקיף שנותן לנו השראה על כל החיים!



לשמוח בה מכל הלב

מיד לאחר הימים הנוראים אנו נכנסים לחג הסוכות, דווקא היראה הגדולה של ראש השנה ויום כיפור היא היא זו שגורמת את השמחה הגדולה של חג הסוכות! שמחה מה זו עושה?! על זאת ועוד במאמר שלפנינו.

ראש השנה ויום כיפור כבר מאחורינו, כעת אנו מתקרבים לחג הסוכות. המעבר מהימים הנוראים לחג הסוכות חד ומפתיע, בתוכנו אנו חשים קצת הקלה על שעברנו את החלק הקשה של החגים. אנו שמחים שנגמר המתח והיראה הגדולה, כעת נשאר החלק של השמחה. אנו מרגישים קצת לא נעים מתחושת השחרור שאנו מגלים ביחס לימים הנוראים, אנו מרגישים קצת כתינוק הבורח מבית ספרו...

לפני שנמשיך הלאה לסוכות, ננסה לשים לב ממה נובעת תחושת השמחה כאשר נגמרים הימים הנוראים? ישנן שתי סיבות מרכזיות המביאות לשמחה זו:

סיבה אחת לשמוח היא הביטחון הגדול שזכינו בדן. הגמרא במסכת יומא אומרת, 'כל האוכל בתשיעי כאילו התענה תשיעי ועשירי'. הסעודות שאנו עושים בערב יום כיפור, מבטאות את הביטחון החזק שלנו בכך שהקב"ה יקבל את תשובתנו ויזכה אותנו בדן. צריך לשים לב ששמחה זו מפתיעה, הרי איננו יודעים מה באמת קורה בדן, אך בכל זאת אנו שמחים מתוך ביטחון גמור שה' יקבל את תשובתנו.

סיבה נוספת היא שאנו שמחים על כך שהתאמצנו מאוד להיות דבוקים בה' ביום כיפור. שמחה זו מקבילה לסעודה וליום טוב שאנו עושים במוצאי הצום, כמו שאמרו חז"ל על הפסוק 'לך אכול בשמחה לחמך'... כי כבר רצה האלקים את מעשיך'.

ושמחת בחגך

כעת אנו יכולים לשים לב שיש הבדל בין השמחה שאנו חשים סביב יום הכיפורים, לבין השמחה הגדולה שמלווה אותנו בחג הסוכות. סביב יום כיפור אנו שמחים מכך שהדין יצא מוצלח; גם בגלל שאנו מאמינים שה' סולח, וגם שאנו שמחים על כך

שהתאמצנו להידבק בה'. בחג הסוכות השמחה נובעת מכך שה' רוצה שנשמח, כמו שכתוב 'ושמחת בחגך... והיית אך שמח' - ה' מצווה אותנו לשמוח אז אנחנו שמחים. בסוכות אנו שמחים כי ה' משמח אותנו, ה' אומר לנו לשמוח. כעת אנו יכולים לשמוח פעמיים גם בגלל שה' רוצה שנשמח וגם מעצם העובדה שהקב"ה בעצמו שמח בנו ואף רוצה לשמח אותנו.

כדי שנוכל להבין את גודל השמחה מכך שה' בעצמו שמח בנו ומשמח אותנו, עלינו להקדים את ראש השנה ויום הכיפורים לחג הסוכות, כך שנוכל לשמוח בסוכות בלב שלם.

להמליך את ה' - להצליח לענג אותו

בראש השנה אנו ממליכים עלינו את ה', אנו תוקעים בשופר כצועקים בקול גדול שאנו רוצים שה' ימשיך לקיים את העולם. אנו מבקשים ממנו שיזכור אותנו ויחליט להמשיך חיות לעוד שנה. עלינו לשים לב שה' מצידו לא חסר כלום, ולנו אין כל ערך ביחס אליו. הפער בינינו לבינו הוא אין סופי כך שלא שייך שהוא ימלוך עלינו, כמו שלא שייך לקרוא מלך לאדם שמולך על קן נמלים...

בראש השנה אנו מבקשים מה' שירצה את הקשר איתנו, יינה מעבודתנו ובשביל זה יקיים את העולם. כאשר ה' נענה לנו והוא בוחר לשמוח בנו, אדמו"ר הזקן אומר שה' כאילו מולך על בני מינו, הוא כביכול משתנה והופך להיות קצת כמונו, כדי שיהיה שייך שהוא ימלוך עלינו. בראש השנה ישנו חידוש גדול ומפתיע, בו ה' מצטמצם כדי שעבודתנו תיגע לו ותגרום לו תענוג. כאשר עבודתנו נוגעת לו, ה' כביכול הופך להיות 'בן מיננו' בכך שהוא מתענג ממה שהו שכביכול חיצוני לו.

יום כיפור - לחיות רק מה'

אם בראש השנה אמרנו שכביכול ה' משתנה, ביום כיפור אנו עוברים שינוי בעצמנו. עד ליום כיפור חשנו שהחיות שלנו מגיעה מהגשמיות של העולם. ביום כיפור כאשר אנו צמים אנו מבינים שה' הוא מקור חיינו, לכן אנו מתנתקים מהגשמיות כדי להרגיש שה' מחיה אותנו. כאשר אנו חיים רק מה' אנו הופכים להיות כלים של גילוי ה' בתוך גשמיות עולם.

ההזדככות של יום כיפור מאפשרת לנו להרגיש את השמחה הגדולה בחג הסוכות, כאשר ה' רוצה לשמח אותנו. הפרישה מהגשמיות הופכת להיות היכולת והכלי שלנו להרגיש את השמחה הגדולה בכך שה' משמח אותנו, דרכה אנו מגלים שה' יכול להתגלות בתוכנו ממש.

אם היינו שמחים בסוכות ללא ההזדככות של יום כיפור, לא הייתה לנו היכולת להבין מה החידוש - וממילא מהי גודל השמחה - בכך שה' משמח אותנו. הדבר דומה למלך שבחר להעניק מתנה לילד קטן, ולמנות אותו לשר האוצר. אם הילד מאוד שמח כי עכשיו הוא יכול לקנות במכולת כמה מסטיקים שהוא רוצה, זה אומר שהוא כלל לא מבין את גודל המשמעות של המתנה שהמלך נתן לו. ללא יום כיפור ללא ההבנה שאנו

חיים מה' והוא מתגלה בתוכנו, לא היינו יכולים לקבל את השמחה של חג הסוכות, כי לא היינו כל כך מחפשים לחיות דווקא ממנו. כאשר אנו מבינים שה' הוא מקור חיינו, אנו שמחים מאוד כאשר הוא פונה אלינו ומשמח אותנו.

ראש השנה ויום כיפור ה' יורד ואנחנו עולים

בראש השנה ה' בוחר להיות מלך שלנו, הוא יורד כדי להתייחס אלינו ולשמוח מעבודתנו. ביום כיפור אנו מבינים עד כמה החיות שלנו היא מה' ולא מגשמי העולם, כך אנו בונים כלים דרכם ה' מתגלה ואנו יכולים להרגיש את השמחה הגדולה מכך שה' משמח אותנו.

ראש השנה מלמד אותנו שה' ירד אלינו כדי למלוך עלינו ולהתענג מעבודתנו. ישנו חידוש עצום בכך שה' מולך עלינו והופך להיות כביכול 'בן מיננו'.

יום כיפור מגלה אצלנו את היכולת להתנתק מהגשמיות ולגלות את ה' בתוכנו; את היכולת של אדם החי בתוך גשמיות העולם, להיות כלי לנוכחות ה'. ביום כיפור יש חידוש עצום בו אנו 'עולים' להיות חלק מה', כאשר אנו מתחיים רק ממנו.

אני והושיעיה נא

לאחר שבראש השנה ה' 'ירד' עד אלינו וביום כיפור אנחנו 'עלינו' אליו, כעת בסוכות אנו יכולים לשמוח 'יחד' עם ה'. אנו אומרים בכל יום בחג הסוכות 'אני והושיעיה נא', ה' מושיע אותנו ומשמח אותנו יחד איתנו. אנו מצידנו שמחים בה' אלקינו, שמחים שהוא - מלכנו ומקור חיינו, טורח 'לרדת' אלינו 'ולהעלות' אותנו - מאיר לנו פנים ומשמח אותנו.



לשותפות בהפצת עלון מעמקים חייג
עכשיו 058-5277247

הקדשת עלון
לשבוע אחד:

₪ 1400

עלות שבוע
הפצה:

₪ 35

לחודש

עלות נקודת
הפצה:

₪ 150

לחודש

בזכותך!

רבים יזכו להתחבר לעומק של התורה,
וכל הזכויות האלה יהיו שלך.

הסוכה וארבעת המינים בכתבי האריז"ל

בשער הכוונות לסוכות מבאר האר"י הקדוש שהסוכה היא כמו אור המקיף לאדם, כמו שזה גם נראה בגשמיות, מחבק אותנו, כמו שכתוב "כצנה רצון תעטרנו" שרצון הקב"ה עוטף ומגן את האדם מכל צידיו כמו מגן-צנה (ראה תניא פרק ד'). האר"י כותב שההלכה לגבי דפנות הסוכה שצריך להיות "שתיים כהלכתן ושלישית אפילו טפח" כביכול רומזת לידו של הקב"ה שמחבכת עם שתי החלקים של הזרוע בצירוף הטפח של כף היד. בזהר (ח"ג קג.) כתוב שבישיבת הסוכה יושבים ב"צלא דמהימנותא".

על ד' מינים אומר האר"י שהם כדי שהאור יהיה נוגע, שתהיה התלבשות בפנימיות ולא רק אור מקיף - שהקשר עם הקב"ה יהיה פנימי.

כלומר שאם נגיד את הציור בפשטות - יש איך שהקב"ה עוטף את האדם ויש איך שאני יכול להיות קשור אליו בקשר פנימי, לדבר איתו. אפשר להביא לזה דוגמה פשוטה ממערכת יחסים של הורים וילדים: העיקר בקשר הוא מה שההורים מקיפים את הילדים. יש פעמים רבות שהילדים וההורים לא מדברים הרבה אחד עם השני, הרבה פעמים זה בסדר, זה חלק מצורת היחס, הם דור קודם מלמעלה, מקיפים את הילד, והילד גדל בתוכם כמו שהעובר גדל בתוך רחם האם - יש דימוי כזה על הסוכה וארבעת המינים שאנחנו כמו עובר והנענועים של ארבעת המינים הם כמו תנועות העובר, שיש משהו חי בפנים בתוך המקיף. בתחילת ההריון החיות רק אצל האמא. עם הזמן העובר מתפתח וחלק מהחיות נכנסת בתוכו ואז יש חיות גם של האם שמקיפה אותו וגם שלו.

נסביר את המשמעות לכך שהקשר עם הקב"ה הוא פנימי ולא רק מקיף, על ידי דוגמא פשוטה: אם לדוגמא אדם אומר שהקב"ה משגיח בהשגחה פרטית, האמונה בהשגחה פרטית יכולה להיות גם במקיף, עד כדי כך שכתוב (ברכות סג. לגרסת הע"י) "גנבא אפום מחתרתא רחמנא קריא", הגנב נמצא ב"צילא דמהימנותא" ובטוח שה' נמצא איתו בכל מה שהוא עושה ואם הוא רק ידבר עם ה' הוא יעזור לו, אז הוא מדבר איתו ומבקש ממנו שיעזור לו לגנוב, לא מפריע לו שהקב"ה לא רוצה שהוא יגנוב - בגלל שזה מקיף לגמרי מלמעלה. לכן לא מספיק לחשוב שהקב"ה הוא הצל-מקיף

שלי, אלא צריך גם לחשוב שהקב"ה נמצא ממש בתוכי, והוא חלק מהאישיות שלי, ומהרצונות שלי.

השראה לעבודת ה'

כמו שראש השנה ויום הכיפורים נותנים לנו השראה לעבודת ה' למשך כל השנה כך גם חג הסוכות:

ראש השנה הוא צעקה פנימית כמו תקיעת שופר - המרחק ביני לבין הקב"ה כל כך גדול שמה שבעיקר יש הוא צעקה שמבטאת פער.

ביום כיפור התחושה היא שיש גם את איך שהקב"ה מסתכל ומתייחס אלי - הוא מכפר, הוא אומר "כי ביום הזה יכפר עליכם", הוא מקבל אותי כמו שאני. יוה"כ זה זמן שבו הקב"ה אומר "אני רוצה שתדע ששום דבר לא יכול למנוע מהקשר איתי". כל התפילות של יוה"כ באות להגיד שאפשר לפנות לה' ושום דבר לא מעכב - זה חידוש שמהדהד לנו כל השנה, שהקב"ה מכפר וסולח, וממילא מרגישים שאפשר להיות בתקשורת, יש ביטחון שהקב"ה מקבל אותנו.

אע"פ שביוה"כ אנחנו כבר פונים אל ה' וה' פונה אלינו, עדיין הוא לא מקיף אותנו, הוא עוד לא לגמרי יורד אלינו ומתאים את עצמו אלינו. אך בסוכות הוא כבר ממש מקיף אותנו, הוא כביכול מעצב את עצמו לפי מה שאנחנו - וזה הסוכה.

אע"פ שהוא ממש יורד אלינו הוא מצד שני משאיר מקום למציאות שלנו - וזה ארבעת המינים.

הסוכה וארבעת המינים בעבודת התפלה

נסביר מה זה אומר בעבודת התפלה: בכל פעם שאני מדבר עם בן אדם יש לי בראש שתי מחשבות במקביל - מחשבה אחת היא מה הוא חושב כשאני מדבר, ומחשבה שניה היא מה אני רוצה לעורר ולגרום כשאני מדבר. כל שיחה עם הזולת תלויה בשתי מחשבות אלו, אי אפשר לדבר עם בן אדם רק עם אחת מהן. אם אני מדבר עם מישהו ולא מעניין אותי מה הוא חושב זו חוסר תקשורת, ואם אני רק מתעניין מה הוא חושב ואני לא אומר לו כלום זה גם כן לא תקשורת.

כך גם המציאות שלנו בתפילה מורכבת בדרך כלל משני חלקים אלו - חלק אחד הוא שכשאני בא להתפלל אני חושב שמצד הקב"ה הכל אלקות. מחשבה זו מקבילה לסוכה - שיש הקב"ה שמגן וסוכך עלי מאד. הסוכה היא איך ה' מכיל אותי בתוכו, איך אני יושב בתוכו כביכול. הקב"ה רוצה שאני אחשוב שהוא חושב עלי, שהוא נתון בי, חופף עלי.

אבל כל זה רק מחשבה אחת. אם אני חושב רק איך השני חושב עלי ואין לי מה להגיד לו - זה ישאר רק עם המחשבה שלו וזהו. אחד הקשיים שיש בעבודת התפלה הוא שהקב"ה יודע הכל. כיון שהוא מקיף אותי מלמעלה אין לי כל כך עם מי לדבר. קשה לדבר איתו, אם אני מדבר איתו אני בעצם אומר שהכל תלוי בו, הכל הוא, ולי

אין מציאות בכלל. אם הוא עושה את הכל אז שיעשה מה שהוא רוצה גם בלי התפילה של⁴.

בא הקב"ה ואומר שלא מספיק שתהיה סוכה, צריך שיהיה גם נענועים. הנענועים הם מה שאנחנו רוצים שמה שהוא עושה יהיה נוגע וקשור למה שאנחנו מתפללים.⁵ כשאני פונה למישהו אני מביע משהו בתוכי ומזעזע אותו. המחשבה הזו קשורה לנענועים של ד' המינים. הנענועים האלו הם תוקף עצמאי שיש לי שלמרות שאני יודע איך ה' כביכול יגיב אני בכל אופן אומר מה שאני רוצה להגיד.

על מנת לבוא להתפלל לפני הקב"ה ולהגיד שיש לי מה להגיד לו צריך להיות עם הרבה גאווה.⁶ כמעט אפשר לומר שצריך להיות גם במלחמה ("חרב גאווה", "שעת צלותא שעת קרבא"). האויב הוא כאילו הקב"ה, שמרוב שהוא אוהב הוא נהיה כמו אויב, מרוב שהוא אוהב אותי לא נשאר לי מקום. לכן צריך המון תוקף כדי להתפלל, בשביל אומץ כזה צריך להיות יהודי.⁷

בשמיני עצרת זה מה שהקב"ה ממש נהנה מכל התפילה ומערכת היחסים שהיתה כאן - יש תענוג וכיף בכל המבנה.

כל פעם שאני בא להתפלל במשך השנה זה בעצם בהשראת המבנה הזה.⁸ זעקה פנימית, הקב"ה מקבל אותי, ומה שאני חושב איך ה' חושב עלי ויחד עם זה נותן לי מקום לדבר.⁹

4. אם נחזור למשל של ההורים והילדים – זה כמו שהרבה פעמים קשה לילדים לדבר עם ההורים שלהם, כי כשילד עם ההורים שלו הוא כאילו לא קיים, אין לו את העצמיות שלו. הילד רוצה להרגיש זכות קיום מצד עצמו, אם הוא צריך לדבר עם ההורים זה בעצם נותן המון ביטוי לתלות שלו בהם וזה אומר שהוא לא מסתדר לבד. הוא בלוע בתוכם כאילו הוא עוד לא נולד (ע"ד מאמר חז"ל "נח לו שנהפכה לו שלייתו על פניו". בחז"ל זה כתוב על מי שלא מקיים מצוות, לומד שלא על מנת לעשות, הוא כאילו עוד לא קיים, אומרים לו "בשביל מה נולדת? היית צריך להשאר רק בתיאוריה").

5. ובמ"א הארכנו להסביר את הנאמר בתפלת "ענונו" בימי צום "טרם נקרא אליך ענונו".

6. חז"ל אומרים שהברכה היא על הלולב בגלל שהוא הגבוה מכולם (סוכה לז). ולכאורה זה תמוה, שהרי כשרוצים להגיד למה התורה ניתנה על הר סיני אומרים שזה בגלל שהוא הנמוך מכולם (סוטה ה). א"כ לכאורה היה צריך לברך על הנמוך ביותר, על הערבה, אלא שכפי שאמרנו, עיקר ארבעת המינים זה הגאווה והתוקף.

7. אפשר לומר שהיחס בין יהודי לגוי בעניין הזה הוא כמו היחס בין ילד לבין עוזרת בית. הילד נלחם בהורים והעוזרת בטלה למה שאומרים לה לעשות.

8. ההערה כללית: לפי מה שאנחנו מסבירים יוצא שהתהליך הזה יכול להיעשות במהלך כל השנה ולא רק בחגי תשרי. ואכן ידוע ומפורסם שאצל חסידים אפשר הכל תמיד (כמו הסיפור המפורסם על ר' שמעלקא ובעל ההפלאה שעשו שבת ביום חול והשיגו את כל ההשגות של הארה של שבת). אלא שיש ימים שה' יותר עוזר לנו, כמו "קראוהו בחיותו קרוב", אם זה מצוה זאת אומרת שעכשיו ה' עסוק בזה. אך באמת ראש השנה לא נעלם במשך כל השנה, כל השנה הוא נוכח (וכמו שהארכנו במאמר "הראש שח השנה" בחוברת "קול דוד" ח"ב שראש השנה אומר שכל השנה זה ראש השנה), וכן הדבר לגבי יום כיפור וסוכות.

9. כשהאדם בא להתפלל נמצאים לו בתוך הראש כל המורכבויות שדיברנו עליהם עכשיו, אלא שזה נמצא אצלו בצורה מכווצת, וממילא החלקים כביכול מתקווצים זה עם זה: זה שיש הקב"ה זה בעצם אומר שאני לא צריך להתפלל, זה שהוא מסתיר את עצמו זה גורם שאני לא אוכל להתפלל. אז זה שיש את שניהם זה שתי סיבות למה לא להתפלל. ובכל זאת אני מתפלל כי צריך להתפלל אז כנראה שיש בזה הגיון. לכן כדאי שכל הפרטים האלה לא יהיו מכווצים, ברגע שהאדם יפתח אותם הוא באמת יצליח להתפלל. (ואם נחזור למשל של הקשר בין ההורים לילדים: זה כמו אחד שלא מצליח לדבר עם ההורים שאם מסבירים לו טוב מה שאמרנו, שהם גם אוהבים ומחבקים אותו אך גם רוצים שהוא יהיה עצמאי אז הוא פתאום מצליח. אע"פ שגם קודם לכן הוא ידע את זה, אבל בגלל שזה היה מכווץ אצלו בראש הוא בסופו של דבר לא הצליח לדבר.



הנענועים וההקפות – להוריד את האורות למטה

סוד הנענועין הוא להמשיך החסדי' שבדעת דז"א, הסתומים תוך יסוד דאימא, וע"י הנענוע יורדת הארתם בחסדי' המתפשטים בז' תחתונות דז"א שהם סוד הלולב ומיניו. (שער הכוונות לסוכות, דרוש ה')

בתוך דעת דז"א יש חסדים סתומים, הם סתומים כי הם נמצאים בתוך היסוד דאימא (שהרי כל החלק העליון של ז"א, כולל הדעת שלו, עדיין כלול בתוך היסוד דאימא), לכן החסדים שם לא כ"כ מאירים וצריך לנער אותם ולהוציא אותם משם.

נגיד את זה בנפש: יש אור איך שהוא בא לידי גילוי ויש אור איך שהוא נמצא בתוך התבוננות בהשכלה (זה הכוונה שהחסדים נמצאים תוך יסוד דאימא-בינה), כשלאדם מתחדש איזה חידוש, בהתחלה עדיין הוא לא מתלהב, אלא הוא נתון בתוך ההתבוננות עצמה, בתוך האור האלוקי, אבל הוא מרגיש שיש לו איזה השכלה חדשה, אור חדש, נוכחות חדשה, של ה' בתוכו, וזה עדיין סתום בתוך מה שהוליד את זה (מה שהוליד את זה בעצם המחשבה שגרמה שבאמת יהיה לו את האור הזה).¹⁰

ניתן לזה דוגמא פשוטה: הרב יושב בהתוועדות, הוא מדבר ומדבר, אם היתה לו סיעתא דשמיא והיה לו איזה חידוש והוא היה מואר ממנו או שהציבור היה מואר ממנו וזה פתח אותם, אז כל עוד הוא מדבר אנשים יושבים, ופתאום כשהוא מתחיל לנגן כל החיות שהיתה מקודם בדיבור יוצאת עכשיו לפועל, כלומר ההתלהבות הזאת היא תוצאה מההארה שהיתה בדיבור שלו (אם הוא לא היה מדבר בכלל אלא ישר מתחיל לנגן היתה פחות התלהבות). לענייננו הרב הוא הבינה-אימא והאנשים הם הז"א, כל עוד הוא מדבר ומבין את האנשים דבר (כלומר גורם להם להבין) - זה נקרא

10. הארכנו על כך במאמר על כוונות ברית המילה, עיי"ש.

שהיסוד של אמא עדיין סותם את ההארה, אם פתאום יש להם איזה תחושה שהתחדש להם איזה חיות חדשה מתחיל להתנענע משהו - זה נקרא 'נענוע', אז כל ההתלהבות שהיתה קודם היא מתגלית אבל היא לא מתגלית בתור אור סתום אלא בתור אור גלוי של שמחה, במקום שזה יהיה מוחין ממש זה הופך להיות שמחה גלויה.

אם לא תעשה את הנענוע זה ישאר סתום. אם למשל הרב ימשיך ללמד ימשיך ללמד וימשיך ללמד, אמנם הרבה אנשים יכולים לחשוב שעכשיו לנגן זה בזבז זמן, "עד שהרב כבר נמצא פה ננצל את הזמן ללמוד, שימשיך לדבר", אבל זה לא נכון, כמו שחז"ל אומרים (מגילה ג'): שכבוד תורה עדיף מלימוד תורה, שאם אתה לא מצליח להוריד את זה לתוך המציאות של החיים שזה יפעים את החיים ממש אז זה לא נקלט בפנים כמו שצריך, זה נשאר סתום וזה גורם בפועל שלא יגיע משהו חדש מלמעלה, הכל נהיה קפוא. דווקא על ידי הנענוע אתה גם מחדיר את זה ללמטה ומפעיל אותו וגם גורם שתהיה זרימה שתמשיך כל הזמן מלמעלה ותתחדש. כמו שכתוב שיותר ממה שהעגל רוצה לינק הפרה רוצה להניק, כשהפרה מניקה זה גורם שיתחדש לה עוד יותר חלב.

מה שאמרנו עכשיו כמשל הוא מאוד פשוט כשמסתכלים על סוכות. סוכות זה להגיד שהיה חידוש גדול, כשחשבנו על זה שיש ה' בר"ה וביה"כ זה חידש לנו איזה משהו וזה היה סתום, ועכשיו מגיע סוכות ומנענעים את זה, הכוונה באופן הכי פשוט שרוצים שזה יהיה שמח, ככל שעושים את זה יותר טוב זה יצא יותר טוב אל הפועל.

מה שהסברנו בינתיים עד עכשיו זה רק איך שזה יורד לז"א. כעת נמשיך בדברי האר"י ונראה כיצד זה יורד לנוק:

ההקפות - המשכת החסדים מבחי' אור מקיף לנוק

ואח"כ מקיפין את המזבח או את התיבה פעם א' בכל יום עם הלולב ומיניו. והכוונה היא להמשיך החסדים הנז' מבחי' אור המקיף אל הנקב' הנקראת מזבח או תיבה, ולהיות אור המקיף בגילוי לכן אין מנענעין את הלולב בזמן ההקפות.

את המשל שאמרנו לגבי האור הפנימי של הנענועים אפשר להמשיך כאן לגבי האור המקיף של ההקפות: אפשר לצייר את זה ממש כמו בהתוועדות, בהתחלה מתחילים לנגן ולהתנועע ליד השולחן - זה כמו הנענועים, אחרי זה פתאום קמים ועושים מעגל - זה כמו ההקפות. מה הכוונה שזה פתאום נהיה 'מקיף' בצירוף הזה? 'פנימי' זה הכוונה שזה ביני לבין עצמי, 'מקיף' זה שהסביבה מבחוץ גורמת שאני אהיה נבלע בתוך הדבר הזה.

כשאדם מתחיל לנגן הוא חושב הרבה יותר על מה שנאמר ומנסה שזה יתחיל להזיז אותו, אך כשמתחילים לרקוד כולם ביחד, הוא נהיה פחות פנימי והוא גם נהיה יותר נתמך, כלומר עכשיו האור שיש הוא לא בגלל החידוש שהתחדש אלא בגלל ההתלהבות שכולם מתלהבים. יש צד אמנם שאתה מרגיש שההתלהבות הזאת היא הרבה יותר גבוהה, פתאום כולם ביחד עושים סיבוב אז יש לזה עוצמה מאוד גדולה, אך מצד שני

כשאתה בודק מבחינה פנימית מה קרה פה, היתה פה ירידה למטה יותר, כל עוד הוא יושב וניגן על סמך מה שהוא שמע אז היה לו אור פנימי, עכשיו יש לו אור מקיף, המקיף הזה הוא גם יותר נמוך. נחזור למשל של ההתוועדות: אם אחרי הדיבורים היה ניגון ואחרי הניגון המשיכו לדבר ולא רקדו זה סימן שהאור שהאיר הוא לא היה כ"כ חזק. להקיף את המזבח והתיבה זה להגיד שהמציאות התרוממה. המזבח והתיבה זה התשוקה שלנו¹¹ להיות קשורים לה'.



11. האר"י מסתכל על התיבה כמו על המזבח, כאילו יש את ארון הקודש שבו יש את הספר תורה שזה כמו ארון הברית איפה שהלוחות נמצאות, ויש את מה שבחוץ שזה המזבח והתיבה, היא עומדת באמצע ריקה לגמרי, והיא נראית כמו משהו שמחכה שהתורה תתיישב בה ותמלא אותה, אבל מצד עצמה היא כלום (בניגוד לארון שלא נראה כך, הוא מלא).

חג הסוכות בפרשיית המועדות

התמירה בפסוקים

ההופעה של חג הסוכות בפרשיית המועדות בתורה (בסוף פרשת אמור) היא מאוד מפתיעה, לאחר שהתורה מתארת את כל המועדות מניסן עד יוה"כ, היא מתארת את חג הסוכות ושמיני עצרת כך:

וַיְדַבֵּר הוֹי', אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר. דַּבֵּר אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, לֵאמֹר. בַּחֲמִשָּׁה עָשָׂר יוֹם, לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי הַזֶּה, חַג הַסֻּכּוֹת שִׁבְעַת יָמִים, לַהוֹי'. בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן, מִקְרָא-קֹדֶשׁ; כָּל-מְלָאכָתָּ עֲבֹדָה, לֹא תַעֲשׂוּ. שִׁבְעַת יָמִים, תִּקְרְבוּ אִשָּׁה לַהוֹי'; בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי מִקְרָא-קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם וְהִקְרַבְתֶּם אִשָּׁה לַהוֹי', עֲצֶרֶת הוּא--כָּל-מְלָאכָתָּ עֲבֹדָה, לֹא תַעֲשׂוּ.

לאחר מכן התורה אומרת כעין 'סיכום' לכל פרשת המועדות:

אֵלֶּה מוֹעֲדֵי הוֹי', אֲשֶׁר-תִּקְרְאוּ אֹתָם מִקְרָאֵי קֹדֶשׁ. לְהִקְרִיב אִשָּׁה לַהוֹי', עֹלָה וּמִנְחָה זָבַח וְנִסְכִּים--דָּבָר-יוֹם בְּיוֹמוֹ. מִלֵּבֶד, שִׁבְתָּת הוֹי'; וּמִלֵּבֶד מִתְּנוּתֵיכֶם, וּמִלֵּבֶד כָּל-נִדְרֵיכֶם וּמִלֵּבֶד כָּל-נִדְבֹתֵיכֶם, אֲשֶׁר תִּתְּנוּ, לַהוֹי'.

ופתאום, אחר הסיכום יש התחלה חדשה שמדברת שוב על חג הסוכות, ורק בשלב הזה התורה מדברת על ארבעת המינים, ולאחר מכן שוב חוזרת לדבר על מצוות הישיבה בסוכה ומוסיפה לתת למצוה זו טעם:

אִן בַּחֲמִשָּׁה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי, בְּאַסְפֹּכֶם אֶת-תְּבוּאֹת הָאָרֶץ, תַּחֲגוּ אֶת-חַג-הוֹי', שִׁבְעַת יָמִים; בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן שִׁבְתָּתוֹ, וּבַיּוֹם הַשְּׁמִינִי שִׁבְתָּתוֹ. וְלִקְחֶתֶם לָכֶם בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן, פְּרִי עֵץ הָדָר כַּפֹּת תְּמָרִים, וְעֵנָף עֵץ-עָבֹת, וְעֵרְבֵי-נָחַל; וּשְׂמַחְתֶּם, לִפְנֵי הוֹי' אֱלֹהֵיכֶם--שִׁבְעַת יָמִים. וְחִגַּתֶּם אֹתוֹ חַג לַהוֹי', שִׁבְעַת יָמִים בְּשֹׁנָה: חֶקֶת עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם, בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי תַּחֲגוּ אֹתוֹ. בַּסֻּכּוֹת תֵּשְׁבוּ,

שִׁבְעַת יָמִים; כָּל-הָאָזָרָה, בְּיִשְׂרָאֵל, יֵשְׁבוּ, בְּסֻכֹּת. לְמַעַן, יֵדְעוּ דִּרְתִּיכֶם, כִּי
בְּסֻכּוֹת הוֹשַׁבְתִּי אֶת-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, בְּהוֹצִיאִי אוֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם: אֲנִי, הוֹי'
אֱלֹהֵיכֶם.

סיכום השנה החולפת ופתיחת השנה החדשה

הסיבה לכך היא משום שחג סוכות הוא מצד אחד ה"מאסף לכל המחנות", הוא אוסף את כל החגים של השנה החולפת, ומצד שני בכך שהוא מסכם את כל השנה החולפת הוא גם מתחיל את החגים השנה החדשה. השמחה על החגים של השנה שעברה היא ה"יום הראשון", היא תחילת השמחה של השנה החדשה - "ולקחתם לכם ביום הראשון... ושמחתם לפני ה' אלוהיכם".

חג הסוכות נקרא בתורה (שמות לד, כב) "חג האסיף", כי בו אוספים את היבול של כל השנה. השמחה וההודאה לה' על היבול של השנה החולפת, מעוררים אותנו להתפלל בחג הסוכות (ב'הושענות' ובכלל) על הגשם ועל היבול והברכה של השנה הבאה, וכמו שאומרים חכמינו "ובחג נידונים על המים".

כשם שחג סוכות הוא שמחה והודיה על היבול של השנה שעברה ותפילה על היבול של השנה הבאה, כך זה גם ביחס ליבול הרוחני. ביום כיפור ה' סולח לנו על הדברים הלא טובים שעשינו, והסליחה של ה' מאפשרת לנו לשמוח בלב שלם במצוות שעשינו בשנה שעברה. כל עוד ה' לא סלח לנו, קשה לנו לשמוח על המצוות שעשינו, כי אנחנו יודעים שעשינו גם דברים לא טובים. אבל לאחר יום כיפור אין כבר שום דבר שמפריע לנו לשמוח 'שמחה בטרתה', ולשמוח במצוות של השנה החולפת.

ככל שהשמחה על המצוות שעשינו השנה גדולה יותר, כך יש פוטנציאל שירד יותר 'גשם', ויצמיח יותר מעשים טובים בשנה הבאה, והפירות יהיו טובים יותר ומתוקים יותר, כלומר במצוות שאנו עושים יתגלו הטעמים וסודות התורה הגנוזים בהן. כך כתוב על האר"י שסודות התורה התגלו לו בזכות השמחה שהוא שמח במצוות.

אני והו' הושיעה נא

כפי שראינו, השמחה בחג סוכות על המצוות שעשינו בשנה שעברה, מתחילה כבר לגלות את סודות התורה של השנה הבאה, שזה רוח הקודש שמתגלה בשמחת בית השואבה. השמחה שלנו בה' ובמצוותיו, מגלה את הנוכחות של ה' בתוכנו ואת השמחה של ה' בנו. "אשרי עין ראתה שמחת בית השואבה, עם שואבת רוח הקודש רוח נדיבה".

סודות התורה מגלים לנו כמה ה' רוצה את המצוות שלנו ושמח בהן, ונוכח בכל פרט ופרט של המצוות בדקות ובדקי דקות. ככל שאנחנו יותר שמחים במצוות, כך יש יותר רוח הקודש, כלומר יותר מתגלה לנו כמה ה' נוכח במצוות שאנחנו עושים ושמח בהן.

אם כן, השמחה שלנו במצוות של השנה שעברה, מעוררת רוח הקודש ממרום, שגורמת לנו לקיים מצוות בחיות בשנה הבאה. כך אנחנו אומרים בהושענות

"אני והו הושיעה נא". הישועה מגיעה מהשמחה שלנו ושל ה' גם יחד, כביכול. השמחה של ה' בנו מעוררת את השמחה שלנו בה', והשמחה שלנו בה' מעוררת את השמחה של ה' בנו, והשמחה המשותפת הזו מצמיחה את הישועה שאלה אנחנו מתפללים. היא העננים שירידו גשם, שיצמיח בעזרת ה' יכול מבורך ומתוק בשנה שאנו עומדים בפתחה.

חג של ה' והחג שלנו

במאמרים הקודמים ראינו שהסוכה היא מה שה' עוטף אותנו ומחבק אותנו, העניין הזה שייך בעיקר למה שסוכות הוא הסיכום של כל המועדות, ועל זה נאמר "חג הסוכות שבעת ימים לה'", מצד הקב"ה החג הזה הוא הזמן בו הוא מקיף וסוכך עלינו.

לפי זה אפשר לומר שכשם שאנחנו אוספים את התבואה שלנו כך הקב"ה אוסף אותנו "קדש ישראל לה' ראשית תבואתו". בזה נגמרים כל החגים, גם שלשת הרגלים וגם הסדר של חגי תשרי ר"ה-יו"כ-סוכות - הקב"ה אוסף אותנו לגמרי אליו. הקב"ה אומר "מבחינתי זה נגמר, הכל בסדר", "הוצאתי אתכם ממצרים בפסח, נתתי לכם תורה מלמעלה בשבועות, אחרי זה יש גם את עבודת התפילה מלמטה בראש השנה (עבודת של צדיקים) וביום הכיפורים (עבודה של בעלי תשובה) - עכשיו אני אוסף אתכם אלי", "היה נחמד מפסח עד יוה"כ, עשינו מלא מלא, קצרתי את התבואה והכנסתי אותה אלי - עכשיו אתם אצלי ומה שנשאר זה רק לשמוח". לכן מיד הוא מסכם ואומר "אֵלֶּה מוֹעֲדֵי הוֹי' אֲשֶׁר-תִּקְרְאוּ אֹתָם...".

ואחרי שהוא מסיים את כל המועדות, אז הוא אומר "רגע רגע, שכחתי פה משהו", הוא אומר "אך", את מה הוא שכח באמת? כביכול הוא שכח אותנו, מרוב שהוא התלהב עלינו הוא כאילו בולע אותנו בתוכו לגמרי ואין לנו שום קיום, פתאום נעלמנו, מיד הוא אומר "רגע רגע" זה לא טוב. "אֵךְ בַּחֲמִשָּׁה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי, בְּאַסְפָּכֶם אֶת-תְּבוּאֹת הָאָרֶץ, תַּחֲגֹגוּ אֶת-חַג-הוֹי', שִׁבְעַת יָמִים; בְּיָוֶם הָרִאשֹׁן שִׁבְתֹּן, וּבַיּוֹם הַשְּׁמִינִי שִׁבְתֹּן".

כשזה מתחיל מצדנו אז לא מתחילים מחג הסוכות אלא מתחילים מארבעת המינים - "וּלְקַחְתֶּם לָכֶם בַּיּוֹם הָרִאשֹׁן, פְּרִי עֵץ הָדָר כַּפֹּת תְּמָרִים, וְעֵנַף עֵץ-עָבֹת, וְעַרְבֵי-נָחַל". הקב"ה רוצה שניקח את עצמנו ונזיז את עצמנו, יש לנו חיות פה רוצים להזיז משהו (וכפי שראינו במאמר "הסוכה וארבעת המינים - אורות מקיפים ואורת פנימיים").

זו גם הסיבה שכאן כתוב "ולקחתם לכם" בעוד שקודם היה כתוב "חג הסוכות לה'", כאן צריך שזה יהיה קשור לכם ולא אלי, "וּשְׂמַחְתֶּם, לִפְנֵי הוֹי' אֱלֹהֵיכֶם--שִׁבְעַת יָמִים". אני צריך שלא רק אני יאסוף אתכם אלא שגם אתם תשמחו, שזה יפעיל אתכם ויעשה אתכם מלאי חיות, לא רק שאני מקיף אתכם ונותן לכן חיות אלא אני רוצה שגם לכם יהיה מלא חיות, בתוך השמחה שלי, בתוך ה"חג להוי'" "וְחִגְתֶּם אֹתוֹ חַג לְהוֹי', שִׁבְעַת יָמִים בְּשָׁנָה: חֻקַּת עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם, בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי תַּחֲגֹגוּ אֹתוֹ".





להתחיל לזוז מעצמינו

במאמר הקודם ראינו שבפעם הראשונה שחג הסוכות מוזכר בפרשת המועדות הכוונה שם לחג הסוכות איך שהוא מצד ה', שהוא מחבק ועוטף אותנו; ובפעם השניה שחג הסוכות נזכר שם מדובר על מה שקורה מצידנו, ומשום כך רק בפעם השניה נזכרה מצוות נטילת לולב.

לאחר הציווי על נטילת הלולב התורה חוזרת לדבר על הסוכות ומצווה אותנו לשבת בהם:

בַּסֻּכֹּת תִּשְׁבּוּ, שִׁבְעַת יָמִים; כָּל-הָאֶזְרָח, בְּיִשְׂרָאֵל, יֵשְׁבוּ, בַּסֻּכֹּת. לְמַעַן, יָדְעוּ דִרְתֵּיכֶם, כִּי בַסֻּכֹּת הוֹשַׁבְתִּי אֶת-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, בְּהוֹצִיאִי אוֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם: אֲנִי, הוִי' אֱלֹהֵיכֶם.

כשאנחנו חוגגים את חג הפסח אנחנו אומרים שה' בא והוציא אותנו מארץ מצרים, הוא עשה את הכל ואנחנו באים ומספרים מה היה, זה נקרא "זכר ליציאת מצרים". אבל בחג הסוכות אומר הקב"ה "אני רוצה שכל מה שאני פעלתי בסופו של דבר יגרום שאתם בעצמכם תוכלו לפעול".

לכן אחרי המצווה של ארבעת המינים התורה חוזרת שוב על מצוות סוכה, ואומרת שמה שה' הושיב אותנו בסוכות זה נעלם לגמרי מלמעלה עד שזה אפילו לא בגדר 'מקיף', וכעת התפקיד שלנו לגרום לכך שהוא יהיה בגדר 'מקיף'¹² ולבנות בעצמינו את הסוכה.¹³

12. כתוב שאנחנו לוקחים את המקיף והופכים אותו לפנימי ובכך גורמים למקיף נעלם לרדת ולהיות מקיף קרוב, אנחנו לוקחים את הסוכות שלנו להיות פנימי וממילא הופכים את הסוכה של הקב"ה להיות מקיף.

13. ניתן לראות זאת בדין של "תעשה ולא מן העשוי". אם הקב"ה עשה את האמונה הזו היא פסולה לסוכה. מי צריך לעשות את האמונה? אני צריך לעשות. אם אני עושה את זה זה אומר חידוש גדול יותר. אם אני מצליח להאמין שיש הקב"ה – מצדי זה פלא גדול יותר, שיש לי יכולת גדולה יותר, הקב"ה נתן לי כח לגרום גילוי אלקות שאני ממש יתפעל ממה שהמצאתי – חידוש מפתיע מאד (וראה עוד בהערה 6).

מאד נחמד שיש לנו אמונה כמו בפסח בו הקב"ה מוציא אותנו ממצרים, מאפילה לאור גדול, "לכתך אחרי", הקב"ה פתח לנו את העיניים ואנחנו הולכים אחריו, אבל אחר כך צריך להתחיל את החיים מלמטה למעלה. זה מאד קשה, צריך כביכול להמציא את זה מעצמך, הקב"ה כבר לא עושה¹⁴ והוא רוצה שאתה תצליח לעשות את זה. בחסידות מוסבר שמה שכתוב "כי בסוכות הושבתי" הכוונה שה' עשה שזה יתיישב אצלנו, זה לא רק משהו מקיף אלא זה הופך להיות משהו פנימי.

כדי להסביר זאת נחזור למשל של ההורים והילדים. אמרנו שהקב"ה לא מסתפק בלחבק ולעטוף אותנו אלא הוא רצה שגם נהיה עצמאיים ולכן הוא ציווה אותנו בארבעת המינים. אם אבא רוצה שהילד יהיה עצמאי מה הוא צריך לעשות? יש בזה בעיה מיניה וביה - אם הוא יעשה משהו אז יצא שהילד תלוי במעשה של האב, אם הוא לא יעשה כלום אז איך הוא יגרום לילד להיות עצמאי? יש כאן משחק. מה הוא עושה? הוא גורם לו להתחיל לזוז על ידי משהו שהוא מקיף. אחד הדברים הראשונים שעושים לילד קטן כדי שיזחל זה לשים לו משהו קצת רחוק - מקיף - והוא צריך להתאמץ, לנענע את עצמו, בגלל שהמקיף קצת רחוק הוא מתאמץ וכך הוא לומד להתקדם¹⁵. כלומר מה שהקב"ה עושה זה שיהיה לנו גם מקיף וגם שזה יפעיל ויזיז אותנו. לא רק שהוא יאסוף אותנו אלא גם שאנחנו נצליח להיות כמוהו - לזוז.

לפי זה, "בסוכות תשבנו... למען ידעו דורותיכם כי בסוכות הושבתי את בני ישראל" פירושו שכל פעם נצליח לראות שאנחנו מצליחים לייצר את האמונה שיש לנו¹⁶. "למען ידעו דורותיכם" זה לא רק זיכרון של מה שהיה בעבר ונגמר, אלא זה משהו שאנחנו צריכים לדעת אותו עכשיו ובכל דור¹⁷, זה כמו ידיעה של "והאדם ידע את חוה אשתו". אנחנו יודעים את ה', אנחנו אומרים שהוא מציאות ואנחנו מציאות ואנחנו מחליטים עכשיו איזה מציאות לייצר.

כלומר הקב"ה נהנה מאד בסוכות לחבק ולאהוב אותנו וזה סיום כל החגים. אבל אחר כך הוא אומר שהוא רוצה שאנחנו נעשה את זה. אנחנו לוקחים את ארבעת המינים ומאד שמחים שהקב"ה עשה סוכות, כשאנחנו שמחים שה' עשה סוכות אנחנו בעצם מייצרים את המקיף שבצילו אנחנו חיים. אנחנו לוקחים משהו נעלם לגמרי והופכים אותו להיות משהו שאנחנו יכולים לחיות בצילו, וזה חידוש גדול¹⁸.

14. כמו אצל בעלי תשובה הרבה פעמים יש אורות ואחרי זמן מה זה נכבה, או שהוא מסתכל על אחד שנולד דתי ולא רואה אורות גבוהים.

15. ראה קדושת לוי שמות בד"ה "וזה לך האות" בשם הבעש"ט.

16. להמציא את האמונה שאני חי בה זה כאילו אני מאמין בעצמי, אומר הקב"ה "זה מה שרציתי, כי אם לא, אתה תליתי, אתה לא חי, אתה כאילו בלוע". כל המציאות היא יש מאין וממילא תלויה בקב"ה לגמרי. אבל יהודי הוא משהו אחר לגמרי. אפילו את האמונה שלו הקב"ה נתן לו כח לעשות בעצמו (והארכנו על כך בשיעורים על מאמר "אמונה ובטחון"). כמו אבא שמגדל ילד ואחר כך הוא יכול להיות אבא מעצמו ולא צריך את האבא כדי להיות אבא, כי אם הוא צריך את האבא כדי להיות אבא הוא בכלל לא אבא.

17. לכן בשונה ממצוות אחרות בהם נאמר לשון 'זכרון' (כמו "למען תזכור את יום צאתך מארץ מצרים" וכדו'), במצווה זו נאמר לשון 'ידיעה' "למען ידעו".

18. ובזה מובן מדוע זה שישבנו בסוכות ביציאת מצרים זה סיבה לעשות חג שלם.



ניסוך המים לייצר את העננים בעצמינו

למדנו שכאשר אנחנו יושבים בסוכה אנחנו לוקחים דבר נעלם לגמרי והופכים אותו למשהו שמקיף מעלינו עד שאנחנו יכולים לחיות בצילו. מה הוא הדבר הנעלם אותו אנחנו רוצים להפוך להיות מקיף? זה משהו שבכלל לא כתוב בתורה אבל הוא עיקר מה שקורה בסוכות - ניסוך המים.

עד כמה שמצוות הישיבה בסוכה כתובה בצורה שונה מכל שאר החגים (כמו שנרחיב בהמשך במאמר "מי עשה את הסוכות?") אבל בסופו של דבר היא כתובה בתורה. אך העניין של ניסוך המים כלל לא כתוב בתורה. כתוב רק איזה רמז לא ברור, שחז"ל לקחו כמה אותיות מיוחדות מהפסוקים שרמוז בהם מ"ם והחליטו שזה עיקר היהדות, שמזה עושים את עיקר השמחה (רמב"ם סוכה ח, יב).

למה חוגגים את המים? באופן פשוט זה הגיע כחלק מחג האסיף, מחפשים שיהיה גשם. היו כאן הרבה איכרים, היה להם אמונה בה', בחג הסוכות היתה להם הזדמנות להיות בבית המקדש, הולך להיות חורף והיו מודאגים מאד מה יהיה - לכן בחרו לעשות ניסוך המים כתפילה על הגשם.

החג הזה הוא בעצם המעבר ממצרים לארץ ישראל¹⁹. במצרים היה יאור ולא היו צריכים את הקב"ה, ובארץ ישראל "למטר השמים תשתה מים". עניינה של ארץ ישראל הוא שהקב"ה רוצה שתהיה אתערותא דלתתא ורק אחר כך תהיה אתערותא דלעילא. לכן צריך בארץ ישראל במיוחד להזהר מ"כחי ועצם ידי".

בפרשת והיה אם שמוע אנחנו אומרים שאם נקיים את המצוות אז "ונתתי מטר ארצכם בעתו יורה ומלקוש", אדמו"ר הזקן אומר שהאדם הוא זה שכביכול אומר "ונתתי"²⁰. כלומר כל קיום המצוות, כל המציאות הרוחנית, הכל תלוי בנו. כלומר כאן אנחנו אלה שעושים את העננים שמורידים את הגשם.

19. והדברים מתאימים להסברו של השם משמואל (שנת תרע"ט) מדוע חג הסוכות חל בדווקא בתאריך זה.

20. וראה באריכות בשיעורים במאמר "וצדיק יסוד עולם".

אחרי שהגענו לכך שאנחנו מייצרים את העננים שמורידים את הגשם ניתן להסביר את השמחה הגדולה בניסוך המים באופן נוסף, ולומר שהשמחה הגדולה היתה על עצם היכולת שלנו לדרוש את הפסוקים ולחדש הלכות בתורה²¹. וכפי שניתן לראות בחז"ל ששמחה זו היתה גם מעין ביטוי לנצחון שלנו על הצדוקים שהתנגדו לתורה שבעל פה בכלל ולניסוך המים בפרט.

לפי כל זה אפשר ממילא להביא אפשר להבין שניסוך המים הוא בעצם הפנימיות של הסוכה.

מי עשה את הסוכות?

כאשר התורה מצווה אותנו לחגוג את חג הפסח לדוגמא, אנחנו כבר מבינים במה מדובר, קודם לכן נכתב מפורש בתורה מה קרה ומתי קרה ואחר כך כשהתורה מצווה לעשות את הפסח היא אומרת שזה קשור למה שקרה באותו הזמן. אך הציווי על חג הסוכות הוא מפתיע ביותר, התורה לא סיפרה קודם לכן שום דבר על מה שקרה, אלא התורה מצווה לחגוג ורק אחרי הציווי היא אומרת שהציווי הוא בגלל מה שהיה.

על מנת להסביר זאת ניתן דוגמא: כאשר אמא דואגת לילד, מאכילה, מלבישה, עושה הכל בשבילו – היא יכולה לספר שהיא דאגה לו. אך אם היא עושה משהו כדי להזיז אותו היא לא תגיד אח"כ "הזזתי אותו" – כי זה לא מה שהיא רוצה להגיד, היא רוצה להגיד שהוא זו מעצמו. כשהוא זו היא תגיד "טוב מאד שזזת – רציתי שתזוז, אני שמחה שהצלחתי שתזוז מעצמך".

כך הקב"ה מצווה אותנו לבנות סוכות ולהגיד שהוא הושיב אותנו, אז אנחנו צריכים להחליט ולחשוב בדעתנו מה באמת קרה פה שבגללו אנחנו זזנו²², אם זה היה כתוב בתורה בתור סיפור זה כאילו היה יוצא שהקב"ה עשה את זה ולא אנחנו. אך הקב"ה לא רוצה להגיד לנו שהוא עשה את זה, הוא באמת רצה שזה יהיה אנחנו.

ואכן בלשון חז"ל (סוכה יא:): נראה שבני ישראל עשו בעצמם את הסוכות. אך ל[י] זה נשאלת השאלה, אם בני ישראל במדבר עשו בעצמם את הסוכות אז מה הכוונה "בסוכות הושבתי"?²³ ונראה שאחרי שהיה להם ענני כבוד הם כבר לא היו צריכים לעשות לעצמם סוכות, עד שהקב"ה בא ואמר להם "בסוכות תשבו", שאז

21. וכפי שביארנו באריכות בחוברת "כי ממנו תצא תורה" על היכולת שלנו להמציא את התורה.

22. ובהמשך לנאמר קודם לגבי ניסוך המים – גם העננים הם כביכול החלטה שלנו לשים לב שהיו עננים. בפרשת בשלח כתוב (שמות יג, כ-כב) "וַיִּסְעוּ מִסִּפְתָּהּ וַיָּחֲנוּ בְּאֶתֶר בְּקֶצֶה הַמִּדְבָּר: וַהֲוִי הַלֵּךְ לִפְנֵיהֶם יוֹמָם עָנָן וּלְחֹתֶם בַּדָּבָר וַלְיָלָה עָמֹד אֵשׁ לְהָאִיר לָהֶם לְלֶכֶת יוֹמָם וַלְיָלָה: לֹא יָמִישׁ עָמֹד הָעָנָן וְעָמֹד הָאֵשׁ לְיָלָה לְפָנֵי הָעָם". ובוודאי שמש"כ "והווי' הולך לפניו יומם בעמוד ענן לנחותם הדרך" לא נאמר לגבי החניה באיתם, שהרי אז הם חנו ולא נסעו, אלא נראה שזה נאמר באופן כללי על כל המסעות מההתחלה (וכבר עמד בזה הפנ"י בשבת כג:), ולדברינו מובן מדוע זה כתוב דווקא אחרי שהם היו בסוכות, שלפני שהם עשו לעצמם סוכות העננים לא היו אפילו בגדר מקיף והם בכלל לא שמו לב אליהם.

23. אפשר להגיד שהכוונה שה' ציווה אותם "בסוכות תשבו" ועל זה הוא אומר "למען ידעו דורותיכם כי בסוכות הושבתי בהוציא אותם מארץ מצרים", אך קשה להגיד כך, כי הציווי "בסוכות תשבו" נאמר גם לדורות הבאים ולא רק על הזמן ש"בהוציא אותם מארץ מצרים".

הוא בעצם אמר שהוא רוצה שאנחנו אלה שנעשה את הסוכות, כמו שהיה קודם, וזה ציווי גם לדורות הבאים שיעשו את הסוכות כמו שעשו קודם.

לפי"ז מה שכתוב "כי בסוכות הושבתי" הכוונה שהקב"ה עשה ענני כבוד²⁴ והוא רצה שבעקבות כך נעשה סוכות ממש.²⁵

בכך ניתן להסביר את מחלוקתם של ר' אליעזר ור' עקיבא המובאת בגמרא במסכת סוכה (יא:):

"תניא: כי בסוכות הושבתי את בני ישראל - ענני כבוד היו, דברי רבי אליעזר. רבי עקיבא אומר סוכות ממש עשו להם".

לפי דברינו יוצא שאין בעצם מחלוקת במציאות בין ר' אליעזר לר' עקיבא, כולם מודים שהקב"ה עשה ענני כבוד, וכן כולם מודים שהם עשו להם סוכות ממש. והציווי לשבת בסוכות קשור גם לעננים וגם לסוכות שכאמור קשורות לעננים. אלא המחלוקת ביניהם היא מה העיקר. ר' אליעזר סובר שהעיקר זה מה שהקב"ה עושה²⁶. אבל לדעת ר' עקיבא²⁷ העיקר זה שאחר שהקב"ה עשה גם אני עושה, הם עשו סוכה כדי שלא יהיה רק ענני כבוד מהשמיים אלא גם סוכות שלהם וכך גם אנחנו עושים סוכה כדי שיהיה סוכה שלנו.²⁸

24. [א"ה: וזוה מוכן מדוע רש"י על הפסוק שם פירש שהכוונה לענני הכבוד, וכמו שהעיר שם הרא"ם "מפני שמלת 'הושבתי' מורה על פועל אלקי, שהן ענני הכבוד, לא על פועל אנושי. דאם כן: כי בסוכות ישבו אבותיכם בהוציא אותם מארץ מצרים, מבעי ליה"].

25. אם מסבירים כפשוטו ש"בסוכות הושבתי" הכוונה לסוכות ממש יוצא שהקב"ה מצווה את עם ישראל לשבת בסוכות כדי שהדורות הבאים ידעו שהוא ציווה אותם לשבת בסוכות, וזה קצת תמוה. אך לפי מה שהסברנו הדבר מובן.

26. כך סובר ר' אליעזר באופן כללי גם בנוגע ללימוד התורה, שגם כשאני מיישב את התורה בתוכי העיקר זה איך שהקב"ה עושה את הכל (כמו שאנחנו מסבירים בכ"מ לגבי המחלוקת בינו לבין ר' יהושע).

27. ובהמשך להערה הקודמת: וכפי שניתן לראות בכמה מקומות שאע"פ שהוא קיבל את התורה גם מר' אליעזר וגם מר' יהושע, שיטתו בלימוד התורה קשורה בעיקר לשיטת ר' יהושע.

28. [הערת העורך: במכילתא פרשת בא עה"פ (שמות יב, לו) "ויסעו בני ישראל מרעמסס סוכותה" (מסכתא דפסחא פרשה יד) נאמר "סוכות ממש היו דכתיב ויעקב נסע סוכתה (בראשית לג יז) דברי רבי אליעזר, וחכמים אומרים אין סוכות אלא מקום שנאמר ויסעו מסוכות ויחנו באיתם (במדבר לג ו) מה איתם מקום אף סוכות מקום. רבי עקיבא אומר אין סוכות אלא ענני כבוד", ובתורת כהנים פרשת אמור עה"פ "בסוכות תשב... כי בסוכות הושבתי" (פרשה יב) כתוב "רבי אליעזר אומר סוכות ממש היו, רבי עקיבא אומר בסוכות ענני כבוד היו", ובגמרא בסוכה (יא:) כתוב "דתניא: כי בסוכות הושבתי את בני ישראל - ענני כבוד היו, דברי רבי אליעזר. רבי עקיבא אומר סוכות ממש עשו להם". ולפי דברינו אולי ניתן לחבר בין המקורות ולומר שלר' עקיבא חשוב להדגיש שעד הציווי הכל היה חלק מענני הכבוד שה' עטף את עם ישראל, והציווי בא שיעשו סוכות ממש (ומה שכתוב "סוכות ממש עשו" הכוונה למה שהם קיימו את הציווי "בסוכות תשב"), וממילא הסוכה בפועל לא צריכה להיות דומה ל"אד יעלה מן הארץ" אלא היא צריכה להיות דומה ל"גרנן ויקבן" או לבניין ביהמ"ק השני כמבואר בגמרא שם. אך לר' אליעזר חשוב להדגיש שעד עכשיו כשהם עשו סוכות זה היה בסופו של דבר "סוכות ממש" וכשהקב"ה מצווה לעשות סוכות הוא רוצה שהם יהיו כמו ענני הכבוד שלו וממילא הוא לומד מכך להלכה שהסוכה צריכה להיות דומה ל"אד יעלה מן הארץ"].



שמחת החג עם שבעים האומות

החתונה הגדולה

בימי חג הסוכות מקריבים בבית המקדש בקרבנות המוספים בסך-הכל שבעים פרים בסדר יורד, משלושה-עשר פרים ביום הראשון עד לשבעה פרים ביום השביעי. ואילו ביום השמיני משתנה הסדר ומקריבים פר אחד בלבד. וביארו חז"ל (סוכה נה):

אלו שבעים פרים כנגד מי? כנגד שבעים אומות. פר יחידי למה? כנגד אומה יחידה. משל למלך בשר-ודם שאמר לעבדיו: עשו לי סעודה גדולה. ליום אחרון אמר לאוהבו: עשה לי סעודה קטנה, כדי שאהנה ממך.

אמר רבי יוחנן: אוי להם לגויים שאבדו ואין יודעין מה שאבדו, בזמן שביית המקדש קיים - מזבח מכפר עליהן, ועכשיו מי מכפר עליהן?

אם כן, בסוכות מקריבים שבעים פרים לכפר על שבעים אומות. יתירה מזו, בחג הסוכות, באופן מיוחד, מוזמנים כל הגוים לעלות ולבוא לירושלים ולמקדש ולהצטרף אל החג, וכדברי הנביא (אותם קוראים בהפטרות חג הסוכות) "וְהָיָה כָּל הַגּוֹיִם מִכָּל הַגּוֹיִם... וְעָלוּ מִדֵּי שָׁנָה בְּשָׁנָה לְהִשְׁתַּחֲוֹת לְמֶלֶךְ ה' צָבָאוֹת וְלַחֲגֹג אֶת חַג הַסֻּכּוֹת" (זכריה יד, טז). ואילו הגוים שלא יבואו לחוג את חג הסוכות - חטא הוא בידם ולכן לא יזכו לברכת הגשם, ככתוב באותה נבואה.

אכן, אם היה מקום לחשוב שקיימת השוואה גמורה בין ישראל לעמים, בא חג שמיני-עצרת ומלמד כי הקשר המיוחד של ישראל אל הקב"ה עומד מעל לכל זה, ולכן מקריבים פר אחד בלבד, כ"סעודה הקטנה" של המלך ואהובו.

גדולה הכנסת אורחים

בכדי להבין את הקשר עם שבעים האומות בחג, נמשיל את הדבר להכנסת אורחים:

הקב"ה משרה שכינתו בישראל, ובפרט בבית המקדש - "וַעֲשׂוּ לִי מִקְדָּשׁ וְשָׁכְנָתִי בְּתוֹכָם". הקב"ה נמשל לחתן, וכנסת-ישראל לכלה. על כן, מתאים לראות בשבעים האומות את האורחים הרבים הבאים אל הבית הזה. האורחים מתקבלים בסבר פנים יפות, סעודה יפה ניתנת להם, ואף תשורות וברכות לקחת אל ביתם.

אך האם הכנסת אורחים רבים כל-כך אינה מקלקלת ופוגעת בזוגיות? האם האנשים הזרים-יחסית הינם רצויים בבית, כשלכאורה הם חוצצים ומפריעים לקשר הזוגי המושלם?

איש ואשה שזכו "שכינה ביניהם". אם כן, לכאורה יש מקום להמנע מהכנסת-אורחים, על-מנת שלא תיפגע הזוגיות שהשכינה שרויה עליה! אך חז"ל לימדונו (שבת קכז.) ש"גדולה הכנסת אורחים יותר מקבלת פני השכינה" - ואמרו גדולי החסידות שמכאן יש ללמוד שאין להמנע מהכנסת אורחים גם אם יש חשש שהדבר יפגע בשלום-בית, שאמנם השכינה שורה בין איש לאשתו אבל הכנסת אורחים הרי היא יותר מקבלת פני השכינה²⁹. וכמובן כוונת הדברים שהכנסת אורחים כלל אינה אמורה לפגוע בשלום-הבית, כיון שהכנסת-האורחים תחשב תמיד כחיצונית לעומת המעגל הזוגי הפנימי והמקודש, שאינו מתחלל ויורד מקדושתו גם כשסביבו נמצאים אורחים רבים.

כך ביכולתנו לארח בשמחה את כל הגויים הבאים לחוג את חג הסוכות. האיש והאשה - הקב"ה וכנסת-ישראל - פותחים ביתם לרווחה לשבעים האומות, ומעניקים להם כל-טוב, בעוד שהקשר הפנימי-העצמי שבין ישראל לה' מתעלה מעל כל זה לאין-ערוך.

כולם מזמינים

קעת נמשיך להתבונן ברובד נוסף. לאחר שעסקנו בבית היהודי החם, בבני-הזוג המצטיינים בהכנסת-אורחים בכל עת - נפנה לשמחת החתונה אליה אנו טורחים ומזמינים במיוחד אורחים רבים.

מה הטעם בכל האורחים הבאים אל החתונה? הלא בחתונה נקשר הקשר החשוב ביותר בין החתן והכלה לבדם, אין איש שותף לקשר הזה מלבד הזוג המאושר בעצמו, אין מי שיכול לבוא בסודם ואין איש שמרגיש כמותם את גודל החוויה והשמחה - ומדוע נערכת החתונה בצורה המונית שכזו? מה הטעם באורחים הרבים שאינם שותפים לעצם החוויה הזוגית הנפלאה?

אלא שדוקא השמחה הגדולה שבין החתן והכלה מבקשת לפרוץ החוצה³⁰. כשעוצמת השמחה בפנים כה גדולה - אנו מבקשים להקרין ממנה החוצה ולהביא

29. בשם ר' מנחם מנדל מרימנוב (ראה 'סיפורי חסידים' לרב זווין, תורה מס' 32). וראה בדומה לזה בבעש"ט עה"ת תחילת פרשת וירא. וראה ב'שכינה ביניהם' עמ' קסד, ובהרחבה ב'נהלך ברגש' עמ' 164 הערה 111.

30. וראה עוד בגליון 61 במאמר "גילו ברעדה", על הגילה המופנמת המכוסה ביראה בימים הנוראים, כמו בחופה. ועל פריצתה החוצה בחג הסוכות.

אותה לידי ביטוי במעגלים הולכים ומתרחבים, וכאשר המוני חברים וקרובים ששים ושמחים בחתונה - אות הוא כי דבר גדול באמת מתרחש כאן. החתן והכלה, השרויים בשמחה גדולה, מבקשים לשתף בשמחתם עוד ועוד אנשים, ואף כאלו שאינם כה קשורים לעניין. כדי להגדיל את השמחה אנו דואגים גם לאירוע יפה, לאוכל טעים, לניגונים ערבים ולמחולות חוגגים - וכל זה מצטרף ומבטא את השמחה הגדולה העומדת במרכז - שמחת חתן וכלה.

הסוכה היא חופת הנישואין בין ישראל והקב"ה, וסביב החופה הזו שבעים אומות חוגגים וחגים במעגלים. שמחת החג עיקרה בקשר הזוגי ההולך ומעמיק בין החתן והכלה, בין ישראל והקב"ה הרואים זה את זה במקדש - כשמחת בית השואבה שמי שלא ראה אותה לא ראה שמחה מימיו - והשמחה הזו מתפשטת כלפי חוץ וסוחפת איתה את כל האומות במעגלים הולכים ומתרחבים. כל האומות מתבשמות וקולטות לפי-ערכן מן השמחה הגדולה הזו, וכולם אורחים רצויים במשתה הגדול.

אך בתום סעודת החתונה, בסיום הריקודים והמחולות, נותרים החתן והכלה לבדם ומתכנסים יחד ל"סעודה קטנה". שבעים הפרים נפרדים לשלום ומפנים את המקום ביראת-כבוד ל"ישראל וקודשא-ברוך-הוא בלחודוי [לבדם]" (ראה זוהר ח"ג קד:). שמחת החתונה הרועשת הסתיימה, וכעת פורשים החתן והכלה, מתייחדים לבדם ומתחברים זה עם זה, "הַבִּיאֲנִי הַמֶּלֶךְ הַדָּרִי וְנִגִּילָה וְנִשְׂמְחָה בָּךְ".



נהניתם? רוצים לשמוע עוד?



לשמיעת שיעורים נוספים חייגו כעת ל'קול הלשון'

073-371-8149



הושענא רבא

על מה דנים בכל אחד מהחגים

מבואר בדברי האר"י שיש דין בראש השנה, יש דין ביום הכיפורים ויש דין בהושענא רבה. לגבי שמחת תורה - זו סוגיא מעניינת באר"י האם יש דין.

דין מחייר

היום, הושענא רבה, הוא היום של דוד המלך, עליו כתוב שהוא "בדחנא דמלכא". בהושענות דוד המלך מכונה בכינוי מאוד יפה - "חייך", זה המקצוע שלו, הוא מחייר בעצמו, ומחייך אחרים. א"כ אפשר לומר שהדין של הושענא רבה הוא דין מחויר. נסביר מה הכוונה:

הדין של ראש השנה

בראש השנה הקב"ה דן. מה הכוונה שהוא דן? הוא ברא את אדם הראשון, ועכשיו הוא רוצה לדון האם יש קשר בין מה שהוא תכנן לבין מה שיצא. באמת קצת קשה למצוא קשר בין מה שה' רצה לבין מה שיצא... איך שהוא ברא אותו, ומה שיצא בפועל אחר כך עם ההתגלגלות של העולם - לא כל כך מסתדר. עכשיו כשבאים לדון, באמת "מי יעמוד לפניך בדין" - כך נראה הדין של ראש השנה.

אז מה נשאר לנו? נשאר לנו רק שהוא יוכל לדון לפי מה שבא לו. אנחנו אומרים: תדון מה שאתה רוצה, אנחנו לא צד בעניין. מה שאנחנו יכולים להגיד זה שאנחנו בוכים שזה המצב, וזהו. לכן אנו תוקעים בשופר. יש לנו בושה, כי הפער הוא מטורף. מה הקשר בכלל בין איך שה' היה רוצה לראות אותנו לבין איך שאנחנו באמת? אבל בכל זאת אנחנו רוצים שהוא ישפוט לפי איך שהוא שופט, "אני אמרתי אלהים אתם ובני עלין כולכם, אכן כאדם תמותון וכאחד השרים תפולו. קומה אלהים שפטה הארץ".

ה' רצה משהו, והמציאות היא אחרת לגמרי. אני עומד מול הפער ולא מנסה לטשטש אותו, ולא מנסה לדלדל אותו, אלא לעמוד מולו ממש. בדיוק מול הפער הזה אני רוצה

לעמוד. זו הבושה, וזה התקיעת שופר. מבחינת הדין זה להגיד שה' דן לפי מה שהוא רצה.

יש איזה חלק באדם שצועק חזק ותוקע בשופר, שאומר לקב"ה - תעשה מה שאתה מבין, רק לפי מה שאתה רוצה. החלק הזה הוא החלק בו האדם הוא צדיק. ועל החלק הזה נאמר שצדיקים נחתמים לאלתר לחיים טובים. את החלק הזה ה' סופר וכותב בראש השנה.

הדין ביום כיפור

"אמנם כן יצר סוכן בנו", אם רק את החלק של הצדיקים ה' כותב, אז יוצא שכמעט ולא נשאר ממנו כלום. לשם כך יש יום כיפור, שה' לא דן לפי מה שהוא רצה, אלא לפי המציאות. "כי ביום הזה יכפר עליכם". כלומר, הוא מבין שבמציאות יש הרבה קשיים וחולשות, וצריך להתחשב. העולם הוא לא רק אלקות, יש גם יצר הרע, בפרט אחרי שאדם הראשון חטא. יש ערבוב בין טוב לרע, אתה אפילו לא יודע מה טוב ומה רע.

לפעמים הסיבה לכך שאני עושה נגד ה' בכוונה, היא כי אני רואה את המציאות הקשה ואני מרגיש שאין ה', ואני רואה את הנציגים של ה' בעולם והם לא נראים לי א"י א"י, או שלא תיווכו לי אותם טוב. יש לי סיבות טובות שכל התפיסה שלי מי ה' משכיחה לי מי זה ה' באמת. ממילא אני מורד, וכועס, הכל בגלל שכחה אחת. זה נקרא 'חטאה'. זה שונה מחטא, זה משהו גדול כללי. זה להגיד שהעוון ופשע הם תולדות של החטאה.³¹

ביום כפור ה' לא דן את המציאות לפי הציפייה הראשונה, אלא לפי המציאות. ובהתחשב במציאות הוא כותב לחיים גם את החלקים החוטאים שבנו. הוא מבודד את היצר הרע שלנו וכך אנו נשארים זכים וטהורים.

הדין של סוכות

מהו הדין של סוכות? נסביר עמו שעשינו עד עכשיו, עד עכשיו הסתכלנו מצד הקב"ה, איך שה' ראה את אדם הראשון בצורה אידיאלית (ראש השנה), ואיך שהוא רואה אותו כשהוא חוטא, שהוא בוחר לראות אותו נקי וזך על אף חטאיו (יום הכיפורים). עכשיו נתבונן איך ה' רוצה לראות את האדם בסוכות?

נניח שיש לי ציפייה מהבן שלי, ואני דן אותו (כמו בראש השנה, דן לפי הציפיות שלי), אחרי שאני רואה שזה לא עובד אז אני מתחשב בקושי שלו (זה יוה"כ). אחרי כל זה בסופו של דבר אני רוצה שהוא יהיה מרוצה ממנה שדנתי אותו. הקב"ה דן אותנו, הוא סולח, הוא מטהר, "כי ביום הזה יכפר עליכם". עכשיו הוא רוצה שגם נהיה מרוצים מהתוצאה, הוא רוצה לראות אותנו שמחים.

31. וראה על כך עוד בשיעור השלישי על יג מדות הרחמים, שבעז"ה יראה אור בקרוב.

בשביל שנהיה מרוצים הוא צריך להקל עוד יותר. ביום כיפור ה' אומר שהכל שגגה, ואני מרגיש שכדי להיות מזוהה עם הדין של יוה"כ (שהכל זה רק איזה מין שגגה ובפנים אני רוצה אחרת) אני צריך הרבה להתאמץ. הרי לשם כך צריך להתפלל הרבה תפילות, לשבות ממלאכה ומאכילה, להיות זך. ורק אז אני יכול להרגיש שאני פנימי. להיות פנימי ולהרגיש שבפנים אני באמת רוצה להיות שמיימי זה קשה, זה יותר מדאי בשבילי. מה יהיה עם המקומות בנפש שבהם אין לי כח לזהות את הפנימיות שלי.

מה אנו אומרים לקב"ה? אתה רוצה שנצום כל השנה? נתפלל חמש תפילות? אי אפשר ככה! צריך להוריד קצת את הרף.... אז הקב"ה אומר: בואו נגיע למשהו שנהיה שנינו מרוצים ממנו. נתפשר, נגיע לאיזה החלטה מקובלת על כל הצדדים. זה נקרא "אני והו' הושיעה נא". נסתדר ביחד על איזה משהו, ששנינו נוכל להיות אותו ולהישאר חברים, למרות הפער בין מה שרציתי למה שיצא. למרות כל זה - אני רוצה שנישאר חברים. אז נקטין את העסק קצת, עצם זה שאנחנו רוצים להיות שמחים ביחד - זה גם משהו יפה מאוד. אנחנו רוצים להיות ביחד, באווירה טובה.³²

ה' כל כך אוהב אותנו, כל כך רוצה אותנו, הוא רוצה להיות איתנו ביחד בקירוב. להיות איתנו בקירוב ממש הכוונה שהוא רוצה להיות שמח איתנו כמו שאנחנו, יחד איתנו (ולא מתנשא מעלינו כמו מלך, ומרחם עלינו, זה לא נעים להיות ככה). הדבר הזה הוא המרכז של ההושענות, שהקב"ה איתנו ממש.

אז מה הדין כאן? בסופו של דבר הוא שואל אותנו: במה תהיו מרוצים? צריך לחתוך, "חותך חיים לכל חי". כל החיים אצלו, והוא צריך לחתוך חלק מהחיים כדי שתהיה לנו חתיכה. אם הוא ייתן לנו את כל העוגה אנחנו נהיה בלועים בתוכו, לא נהיה, נתבטל. אז צריך לחתוך משהו. הוא אומר: על מה אנחנו מתפשרים עכשיו? אנחנו רוצים שיהיה גשם, שיהיה מה לאכול. "בחג נידונין על המים". בסוף כשצריכים להתפשר על משהו, שואלים - על מה מתפשרים?

עניין מסירת הפתקים

עכשיו נראה איך מה שאמרנו כתוב בכוונות. האר"י כותב שהפתקים שנכתבו בראש השנה הם נחתמים בנעילת יום הכיפורים. יוצא מכך שמה שנחתם ביום הכיפורים זה בדיוק מה שנכתב בראש השנה, אם כן צריך להבין מה הרווחנו בכך שהיה יום כיפור? בד"כ מבינים שיש אנשים שנכתבים בראש השנה ויש שנכתבים ביום כיפור, אז מובן שמדובר על אנשים שונים, ובעצם על דין שונה, אך כאן, אם בדיוק אותם פתקים שנכתבו בראש השנה הם אלו שנחתמים ביוה"כ אז מה המשמעות של זה?

רואים כאן שיש דבר כזה כתיבה, ויש דבר כזה חתימה. זה משהו בנפש. החתימה מעצבת את הכתיבה באיזו שהיא צורה. בראש השנה ה' כותב אותך, הכוונה שהוא מספר אותך (בגמרא כתוב שמי שנכתב זה רק הצדיקים, הרשעים בכלל לא נכתבים,

32. אם אני למשל מצפה ממך איזה רמת היענות והדדיות ואתה לא מספק אותה - אז באמת החברות נפגעת. וגם אם אני אוותר - זה לא יהיה באמת חברות... אבל כשה' רוצה לשמוח איתנו הוא נכנס לזה ככה חזק.

הם לא חלק מהספר³³. אז יש מה שאתה נכתב, ואין יותר כתיבה מזה. אחרי זה יש שמה שנכתב, הקב"ה הולך עליו חזק - זה הכוונה שזה נחתם. נחתם הכוונה שזה לא נשאר בשמים, אלא זה עוד יותר ירד למטה. יש איך שזה ירד ממשוה אלוהי להיות משהו כתוב, ויש איך שזה נחתם והתגשם יותר.

אח"כ, בהושענא רבה, זה לא רק נחתם אלא זה כבר נמסר - כלומר זה כבר לא אצל הקב"ה:

ואמנם עיקר הדין שנידון העולם עתה הוא להמסר הפתקין שנחתמו בנעילת יוה"כ, אותם שלא חזרו בתשובה כל הימים שבינתיים שמן יוה"כ עד יום הו"ר ונמסרין ביד השלוחים, לפעול הדין והמשפט למי שנתחייב.

מה זה הדבר הזה, שיש זמן שה' כבר כתב וחתם, והוא כביכול מחזיק את הפתק לפני שהוא נותן לשלוחים. הקב"ה כותב את הפתק, ולמרות שהוא כותב את הפתק הוא משאיר אותו בידיים שלו. אם נאמר את זה בלשון של היום זה כמו שעושים 'טיטא' על דעת שהיא תעבור שינויים. יש פה פתיחה למשא ומתן. זה נקרא 'נעילה' של יום כיפור, זה הפשט של מה שקורה פה. זו טיטה שהיא פתיחה למשא ומתן בינינו ובין הקב"ה איך הוא ידון אותנו. עכשיו, זה לא כזה פשוט, כשמישהו מגיע למשא ומתן כאשר יש פתיחה - מאוד משמעותי מהי עמדת הפתיחה. אבל עדיין זה רק עמדת פתיחה. אפשר להגיד שזה הפשט באר"י.

הדין בשמיני עצרת

בשמיני עצרת הדין עוד יותר יורד אלינו, וכמו שממשיך האר"י:

אבל אעפ"י שנמסרו הפתקי' בידם לא ניתן להם רשות לפעול המשפט והעונש הכתוב באותם הפתקי' עד יום ח' עצרת. כדי לתת עוד זמן אל החוטא' שישובו בתשובה ביום ההוא של הו"ר יום אחרון של הלולב והסוכה, ואם ישובו יחזרו לקחת הפתקים מידם ואם לאו אין עוד תקנה בתשובה מאז ואילך.

יש מה שנכתב בראש השנה, ויש מה שזה נחתם ביום הכיפורים, שה' עוד יותר הולך עלינו חזק, עוד יותר יורד לתוך המציאות שלנו. אחר כך בסוכות הוא עוד יותר יורד אלינו, "כדבר איש אל רעהו", ואנו יחד באותה סירה, באותה סוכה, ואנו צריכים להסתדר ביחד. ואם אנחנו שמחים ושבים בתשובה, ואנחנו מאוד רוצים להיות ביחד,

33. בגמרא ראש השנה טז: "אמר רבי כרוספדאי אמר רבי יוחנן: שלשה ספרים נפתחין בראש השנה, אחד של רשעים גמורין, ואחד של צדיקים גמורין, ואחד של בינוניים. צדיקים גמורין - נכתבין ונחתמין לאלתר לחיים, רשעים גמורין - נכתבין ונחתמין לאלתר למיתה, בינוניים - תלוין ועומדין מראש השנה ועד יום הכפורים. זכו - נכתבין לחיים, לא זכו - נכתבין למיתה. אמר רבי אבין: מאי קרא - 'ימחו מספר חיים ועם צדיקים אל יכתבו, ימחו מספר' - זה ספרן של רשעים גמורין, חיים - זה ספרן של צדיקים, ועם צדיקים אל יכתבו - זה ספרן של בינוניים. רב נחמן בר יצחק אמר מהכא: ואם אין מחני נא מספרך אשר כתבת, מחני נא - זה ספרן של רשעים, מספרך - זה ספרן של צדיקים, אשר כתבת - זה ספרן של בינוניים". אע"פ שבגמרא כתוב שיש ספר של רשעים, מ"מ המקורות בפסוקים הם מכך שהם פשוט לא נכתבים "ימחו מספרך", "מחני נא", הם לא חלק מהסיפור של ה'. והארכנו על כך במ"א.

על זה נאמר "עצרת תהיה לכם", כלומר תעצרו, אני רוצה להיות אחד איתכם. בחוץ לארץ זה נחלק לשני ימים: שיש מה שה' אומר לנו "עצרת תהיה לכם", ויש שאנחנו מחליטים בפועל "עצרת תהיה לכם" שזה שמחת תורה. מחליטים לקחת את הקב"ה, כמו המשל המפורסם עם רבי שמעון³⁷ שהאישה רוצה לקחת את בעלה איתה. אנחנו רוצים להגיד שאנחנו אחד איתו, שאנחנו ה', שאנחנו המלך.

בהרבה מקומות נוהגים שלא שותים בכלל בשמיני עצרת, שהכל יהיה נקי לגמרי. אמנם בחב"ד לא נהגו כך בכלל, בחב"ד זה לאין ערוך מפורים, אין שום הגבלה בשתייה. בפורים עוד יש קצת הגבלה בחב"ד משום שבחב"ד חושבים שהעיקר זה השכל, אך בשמיני עצרת רוצים לומר שאפילו השכל שלי הוא בהמה ביחס לקב"ה ("בהמות הייתי עמך") ולא רק הלב, זה הסיבה גם שעושים קול'ע, בעצם רוצים לעשות שכל המוחין שלנו (המוחין של הנוק) יהיו כאלה שרוצים רק את הקב"ה, כאילו אין שכל, אין השגה ואין כלום, כל מה שיש זה רק שרוצים את ה'.

הקשר עם ה' יותר מלחיץ מענייני העולם הזה

שאלה: בדרך כלל לא מסבירים ככה, אני שמעתי בדרך שיעור של 'מוסר' שאומר שכבר ה' שולח לרופאים את המחלות של הבן אדם, זה באמת מלחיץ אותי, אבל מה שאתה אומר לא כ"כ...

תשובה: ההבדל בין מה שאני אומר למה שאתה אומר הוא לא ברמת הלחץ, אלא בשאלה ממה אתה נלחץ. אם זה משנה לך ברמת הלחץ, אז זה לא נכון. אדרבה, אם מבינים את המשמעות של מה שמדברים פה, רמת הלחץ ממה שאני אומר צריכה להיות יותר גדולה.

אני רוצה להגיד את זה חריף, כדי שגם אתה תילחץ ותזדעזע, לא רק מהשיעור ששמעת. מה באמת מלחיץ אותי? אם אני יכנס לחדר ניתוח והכל יהיה רק מה שהרופא יחליט - זה מאוד מלחיץ אותי. אבל אם יש לי קשר עם הקב"ה או אין לי קשר עם הקב"ה - אתה אומר שזה לא משנה לך. מה באמת מלחיץ אותי בחיים? אם אני יהודי או גוי או עובד עבודה זרה או מישוהו שחי בזבל של כל העולם, או שאני יושב ולומד תורה - זה לא כל כך נפקא מינה. אבל אם אני ימות השנה, או עוד חמישים שנה, זה מה שמלחיץ אותי. ככה אתה רוצה לומר?

להגיד שלא אכפת לי שיהיה לי קשר עם הקב"ה? אין דבר כזה. זה מאוד מלחיץ. אני יתן לך דוגמא מאוד פשוטה: מחינוך. בן אדם ביחס לילדים שלו, כל התקווה שלו זה שהוא חושב האם הם יהיו קשורים לאידישקייט או לא. זה נורא מלחיץ אותו, כי זה החיים שלו...

37. בשיר השירים רבה עה"פ "נגילה ונשמחה בך".

אדם נידון בכל יום

שאלה: הרי עם הקב"ה אני יכול להסתדר גם אחרי הושענא רבה. כמו שרבי יוסי אומר שהאדם נידון בכל יום³⁸?

תשובה: כבר תוספות שם מקשים שברור שגם לפי רבנן יש מה להתפלל כל יום, ואני חושב שלפי האר"י התירוץ הוא אחר ממה שהם מתרצים³⁹. מה התירוץ לפי האר"י? שברור שאפשר לשנות את הדין ע"י התפלה, אלא הגמרא שם דיברה בנוגע לתפלה כזאת כמו שרגילים להתפלל על חולים, שמתפללים כאילו עכשיו זה הדין שלהם.

השאלה שם היא כזו: אתה רואה שהאדם חולה, מה אתה חושב? שעכשיו הקב"ה דן אותו? או שאתה חושב שדנו אותו לפני כן? רבי יוסי אומר שכשאני רואה אותו חולה אני מבין שעכשיו הדין. אני רואה סתם בן אדם הולך ברחוב, אני אומר שמה דנים אותו עכשיו? אם הוא יפספס את האוטובוס או לא. ואם אני רואה אדם חולה, רבי יוסי אומר שדנים עליו אם הוא יחיה או ימות. ככה אנחנו מתפללים על החולים היום.

"ישאבתם מים בששון ממעיני הישועה"

התוועדות חסידים
ושמחת בית השואבה רבתי
בהשתתפות המשפיע

הרה"ח ר' יצחק שפירא שליט"א

כולם מוזמנים לבוא ולשמוח בשמחת החג ולהתבשר מיינה של חסידות
באופן המתיישב על הלב ומשמח את הנפש
טעמו וראו כי טוב הוי"ה - פארזוכט וועט איהר זעהן אז דער אויבערשטער
איז גוט (אדמו"ר הזקן)

החל מהשעה
21:30

רחוב פולנסקי 5,
ירושלים

בסוכה הגדולה של
הרב יחיאל ליברמן

מוצאי יו"ט ראשון
של חג הסוכות

לשאלות על דרכי הגעה והתחלה מדוייקת

יוסף חיים 053-7246111

שמעם היו שואבין רוח הקודש



38. בברייתא בגמרא ראש השנה טז. "הכל נידונים בראש השנה... רבי יוסי אומר: אדם נידון בכל יום". ובגמרא שם "אמר רב יוסף: כמאן מצלינן האידנא אקצירי ואמריעי? [רש"י: קצירי - חולים, מריעי - תלמידי חכמים שהן תשושי כח] כמאן - כרבי יוסי ואיבעית אימא: לעולם כרבנן, וכדרכי יצחק. דאמר רבי יצחק: יפה צעקה לאדם, בין קודם גזר דין בין לאחר גזר דין".

39. הם תרצו שם כך "ואומר ר"ת דשלא יחלה ודאי לא מצלינן אלא לר' יוסי אבל שיתרפא מצלינן אליבא דכולי עלמא... ועוד י"ל דתפלה דרבים שאני דגזר דינם נקרע...".

מעמקים

מעמקים בתורה שמשפיעה על הנפש



עלון מעמקים הוא עלון תוכן שבועי המחולק בבתי כנסת וישיבות

בעלון מובאים שיעורים של הרב יצחק שפירא המבארים את פרשיות השבוע ומאמרים חשובים בעבודת ה' בצורה עמוקה ובהירה החוזרת למעמקי הנפש.

בשיעוריו הרב מעלה את השאלות העמוקות הטורדות את האדם, דן בהם ומיישב אותם דבר דבור על אופניו. יש בשיעורים אלו את הכח להאהיב את התורה על לומדיה, כך שדברי התורה יהיו מתוקים מדבש ונופת צופים.

אנו מזמינים אותך להיות נציג של העלון המיוחד הזה,
וכך תזכה להיות שותף בחיבור המיוחד בין התורה ללומדיה.

התקשר עכשיו למאיר - 058-6305341

ובעזרת ה' אנו נשלח לך עלון בכל שבוע, ואתה תחלק אותו בבתי הכנסת שבסביבתך